

STRATEGJIA E ZHVILLIMIT EKONOMIK LOKAL PËR KOMUNËN E DRENASIT 2025-2029

Shtator, 2024

AUTORITETI KONTRAKTUES:

KOMUNA E DRENASIT

Rr. "Fehmi Ildrovci" nr: 28,

13000 Drenas, Republika e Kosovës

Tel.: 0800 13 050

E-mail: komuna.drenas@rks-gov.net

Web: www.kk.rks-gov.net/drenas

OPERATORI EKONOMIK:

D&D BUSINESS SUPPORT CENTER

Rr. "Xheladin Hana", Ndërtesa Iliria,

10000 Prishtina, Republika e Kosovës

Tel.: +383 (0) 38 748 701, +383 (0) 44 693 564

E-mail: info@dd-bsc.com

Web: www.dd-bsc.com

Tabela e Përmbajtjes

Fjala hyrëse e Kryetarit të Komunës.....	7
1. Përmbledhja ekzekutive.....	8
2. Hyrja	9
3. Metodologjia.....	11
4. Misioni.....	12
5. Vizioni	12
6. Sfondi dhe analiza e gjendjes	13
6.1. Historiku dhe shtrirja gjeografike.....	13
6.2. Demografia e Komunë.....	15
6.3. Administrimi i Komunës.....	17
6.4. Ekonomia dhe punësimi	19
6.4.1. Zonat ekonomike ne Drenas	20
6.4.2. Bizneset sipas llojit të regjistrimit.....	21
6.4.3. Tregtia	23
6.4.4. Prodhimtaria dhe Përpunimi.....	23
6.4.5. Sfidat e sektorit privat në Drenas.....	24
6.4.6. Gjendja e punësimit.....	25
6.5. Arsimi	26
6.5.1. Menaxhimi i arsimit dhe administratës në arsim	27
6.5.2. Sigurimi i Cilësisë.....	28
6.6. Infrastruktura.....	29
6.6.1. Infrastruktura publike	29
6.6.2. Infrastruktura hekurudhore.....	30
6.6.3. Menaxhimi i Mbeturinave në Komunën e Drenasit	30
6.6.4. Ujësjellësi	30
6.6.5. Kanalizimi fekal.....	31
6.7. Shëndetësia dhe mirëqenia sociale	33
6.8. Gjendja e bujqësisë në Komunën e Drenasit.....	36
6.8.1. Sektori i prodhimit bimorë.....	38
6.8.2. Sektori i Bletarisë	39
6.8.3. Sektori i Blegtorisë.....	39
6.9. Turizmi dhe trashëgimia kulturore, rinia dhe sporti	40

6.9.1. Turizmi.....	40
6.9.2. Kultura dhe sporti	42
6.9.3. Rinia.....	45
6.10. SWOT analiza	46
6.11. Analiza e situatës.....	47
6.12. Përmbledhja e sfidave.....	48
6.12.1. Sfidat në sektorin e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural.....	48
6.12.2. Sfidat në sektorin e Arsimit.....	49
6.12.3. Sfidat në sektorin e Infrastrukturës.....	50
6.12.4. Sfidat në sektorin e Shëndetësisë dhe Mirëqenies Sociale:	50
6.12.5. Sfidat në sektorin e turizmit dhe trashëgimisë kulturore	51
7. Objektivat.....	52
7.1. Objektiva e Përgjithshme 1: Zhvillim i qëndrueshëm ekonomik lokal dhe infrastrukturës 52	
7.1.1. Objektiva specifike 1.1. : Diversifikimi Ekonomik.....	52
7.1.2. Objektiva specifike 1.2. Tërheqja e investimeve të reja, dhe rritja punësimit	52
7.1.3. Objektiva specifike 1.3. Zhvillimi i ndërmarrësisë me fokus në digjitalizim dhe inovacion.....	52
7.1.4. Objektiva specifike 1.4. Krijimi i infrastrukturës për mbështetje te zhvillimin te qëndrueshëm socio/ekonomik	53
7.2. Objektiva e përgjithshme 2: Shëndetësia dhe mirëqenia sociale - Përmirësimi i qasjes dhe cilësisë së shërbimeve shëndetësore dhe sociale për të gjithë banorët.....	53
7.2.1. Objektiva specifike 2.1. : Zgjerimi i Shërbimeve Mjekësore dhe Sociale	53
7.2.2. Objektiva specifike 2.2.: Përmirësimi i Infrastrukturës Shëndetësore dhe Sociale.....	54
7.2.3. Objektiva specifike 2.3. : Forcimi i Kapaciteteve të Personelit Shëndetësor dhe Social 54	
7.3. Objektiva e përgjithshme 3: Përmirësimi i cilësisë së arsimit	54
7.3.1. Objektiva specifike 3.1.: Modernizimi i infrastrukturës dhe pajisja me teknologji të avancuar	54
7.4. Objektiva e përgjithshme 4: Rritja e Prodhimit Bujqësor.....	56
7.4.1. Objektiva specifike 4.1. Diversifikimi i prodhimitarisë bujqësore.....	56
7.4.2. Objektiva specifike 4.2. Rritja zingjirit të vlerës së produkteve bujqësore	56
7.4.3. Objektiva specifike 4.3. Zgjerimi i sipërfaqeve nën ujitje.....	56
7.5. Objektiva e Përgjithshme 5: Zhvillimi i kapaciteteve lokale në sektorin e turizmit	57

7.5.1. Objektiva specifike 5.1.: Restaurimi i monumenteve të Trashëgimisë Kulturore dhe Natyrore deri në fazën përfundimtare dhe riaktivizimi i aktiviteteve të Trashëgimisë Kulturore.....	57
8. Burimet e Financimit	57
8.1. Financimet publike lokale	57
8.2. Financimet tjera	58
9. Monitorimi dhe Raportimi.....	58
10. Plani i Veprimit.....	59

Lista e figurave

Figura 1. Popullsia sipas gjinisë dhe grupmoshës në %	15
Figura 2. Administrata e Komunës së Drenasit	18
Figura 3. Bizneset sipas llojit të regjistrimit (Qendra e regjistrimit të bizneseve në Drenas)	21
Figura 4. Bizneset tregtare	23
Figura 5. Bizneset prodhuese dhe përpunuese.....	23

Lista e tabelave

Tabela 1. Vendbanimet në komunë, 2018 (Popullsia është nga Regjistrimi 2011)	16
Tabela 2. Personeli i Komunës sipas drejtorive	19
Tabela 3. Numri i bizneseve sipas veprimtarisë	22
Tabela 4. Punëkërkues të regjistruar sipas regjioneve	25
Tabela 5. Numri i personelit në QKMF.....	33
Tabela 6. Institucionet shëndetësore, vendi, gjendja e objektit dhe inventari	33
Tabela 7. Numri i familjeve dhe personave që përfituan nga skema e asistencës Sociale, për vitin 2023	35
Tabela 8. Numri i familjeve që përfituan nga skema e asistencës Sociale, në 6 mujorin e vitit 2024	35
Tabela 9. Aplikuesit tre vitet e fundit (2022,2023,2024)	38
Tabela 10. Aplikuesit tre vitet e fundit (2022,2023,2024)	40
Tabela 11. OJQ-të Rinore.....	43
Tabela 12. Aktivitetet e mbajtura në sallën e Kulturës	43
Tabela 13. OJQ-të - Klubet, Shoqatat Sportive të Regjistruara në MAP dhe DKRS - AKTIVE 2023	43
Tabela 14. Panairët dhe festivalet tradicionale	44
Tabela 15. Plani buxhetor 2024 – 2027.....	58

Grupi punues për hartimin e Strategjisë për Zhvillim Ekonomik

Anëtarët e Ekipit Komunal për Hartimin e Strategjisë për Zhvillimin Ekonomik Lokal për periudhën afatmesme 2025-2029 janë:

1. Agnesë Kastrati Bucolli – Kryesuese e Grupit Punues
2. Afrora Kajtazi Sinani – Zëvendës kryesuese e Grupit Punues
3. Shehrie Mustafa- Kordinatore
4. Blerim Nika – Anëtarë
5. Kimete Qorri – Anëtare
6. Lumturije Kiqina – Anëtare
7. Laura Vrellaku Pasjaqa – Anëtarë
8. Kajtaz Kastrati – Anëtarë
9. Shaban Dobra – Anëtarë
10. Besart Bajrami – Anëtarë
11. Vlora Gjinoçci – Anëtare
12. Safet Hoxha – Anëtarë
13. Naxhije Leci Hajdari – Anëtare
14. Afrim Prokshi – Anëtarë
15. Bekim Dobra – Anëtarë
16. Zyrafete Nishori – Anëtare
17. Shqipe Hoxha – Anëtar/e nga Organizatat e Shoqërisë Civile
18. Habib Janova – Anëtar/Përfaqësues i bizneseve

Fjala hyrëse e Kryetarit të Komunës

Të nderuar qytetarë,

Qeverisja Komunale e Drenasit mbetet e përkushtuar që në vazhdimësi të punojë për një zhvillim të qëndrueshëm dhe gjithëpërfshirës. Duke investuar në projekte që mbulojnë fusha të rëndësishme si infrastruktura, bujqësia, arsimi, shëndetësia, mirëqenia sociale dhe kultura e rinia, ne synojmë të krijojmë mundësi të reja për qytetarët dhe bizneset. Një nga vlerat kyçe të qeverisjes sonë është transparenca dhe llogaridhënia, duke u siguruar që qytetarët të jenë të informuar dhe të përfshirë në proceset vendimmarrëse. Ne besojmë se përgjegjësia institucionale ndërton besim dhe ndihmon në përmirësimin e shërbimeve për të gjithë.

Në strategjinë tonë për zhvillim ekonomik lokal, për periudhën 2024-2027, kemi përcaktuar tre objektiva kyçe:

1. Përmirësimin e vazhdueshëm të ambientit për sektorin privat dhe nxitjen e zhvillimit të pandalshëm të ndërmarrjeve dhe ekonomisë lokale.
2. Fuqizimin e qytetarëve përmes pjesëmarrjes në vendimmarrje dhe për të përfituar nga zhvillimet në arsim, shëndetësi dhe mirëqenie sociale.
3. Përmirësimin e vazhdueshëm të mekanizmave të transparencës dhe llogaridhënies, bazuar në praktikatat më të mira të qeverisjes lokale.

Drenasi është ndër komunat që shquhet për një qasje të hapur dhe të drejtpërdrejtë me qytetarët. Në këtë kontekst, ne do të vazhdojmë të publikojmë raportet e detajuara të projekteve dhe rezultateve, duke rritur pjesëmarrjen qytetare dhe duke forcuar besimin në institucionet tona.

Besoj fuqishëm se ky dokument strategjik do të jetë një udhërrëfyes për zhvillimin ekonomik të qëndrueshëm dhe për krijimin e mundësive të reja për të gjithë.

Me respekt,
Ramiz Lladrovci
Kryetar i Komunës së Drenasi

1. Përmbledhja ekzekutive

Strategjia për Zhvillim Ekonomik Lokal e Komunës së Drenasit synon të transformojë ekonominë lokale dhe të rrisë mirëqenien e qytetarëve të saj. Kjo nënkupton krijimin e kushteve të favorshme për bizneset, përmirësimin e infrastrukturës, arsimit, shërbimeve shëndetësore dhe zhvillimin e burimeve njerëzore, që do të jenë shtyllat kryesore për arritjen e këtyre synimeve.

Strategjia e Zhvillimit Ekonomik Lokal për Komunën e Drenasit synon të krijojë një mjedis miqësor për bizneset si dhe fuqizimin e sektorit të shërbimeve dhe ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme. Objektiva kryesore është krijimi i një mjedisi ekonomik që mbështet investimet, krijimin e vendeve të reja të punës, ruajtjen e mjedisit jetësor dhe përmirësimin e mirëqenies së banorëve.

Objektivat e përgjithshme për zhvillimin e Komunës së Drenasit për 5 vitet e ardhshme përfshijnë disa fusha kyçe që synojnë përmirësimin e cilësisë së jetës dhe zhvillimin ekonomik të kësaj komune:

- 1. Zhvillim të qëndrueshëm ekonomik lokal:** Strategjia synon që përmes diversifikimit ekonomik, tërheqjes së investimeve të reja dhe zhvillimit e ndërmarrësisë me fokus në digjitalizim dhe inovacion, përmirësim të infrastrukturës, të ndikoj në rritjen punësimit dhe mirëqenies së qytetarëve të Komunës së Drenasit.
- 2. Përmirësimi i qasjes dhe cilësisë së shërbimeve shëndetësore dhe sociale:** Zgjerimi i shërbimeve mjekësore dhe sociale, përmirësimi i infrastrukturës shëndetësore, forcimi i kapaciteteve të personelit shëndetësor dhe social, për të pasur mundësi që të ofrohen shërbime bashkëkohore në këto fusha.
- 3. Përmirësimi i cilësisë në arsim:** Rritja e përfshirjes së barabartë për të gjithë nxënësit, për të përgatitur më mirë brezat e ardhshëm për sfidat e tregut të punës dhe shoqërisë. Modernizimi i infrastrukturës dhe pajisja me teknologji të avancuar krahas zhvillimit profesional të mësimdhënësve. Krijimi i partneriteteve me bizneset lokale dhe rritja e përfshirjes së komunitetit dhe familjes në arsim.
- 4. Rritja e Prodhimit Bujqësor:** Diversifikimi i prodhimitarisë bujqësore përmes rritjes së sipërfaqeve, të llojllojshmërisë dhe zingjirit të vlerës së prodhimeve bujqësore. Riaktivizimi i sistemeve ekzistuese të ujitjes dhe zgjerimi i sipërfaqeve nën ujitje.
- 5. Nxitja e zhvillimit të Sektorit të Shërbimeve, turizmit dhe trashëgimisë kulturore dhe historike:** Përkrahja për zhvillimi i turizmit rural dhe agroturizmit, aktiviteteve tradicionale, panairove dhe aktiviteteve që tërheqin turistë dhe nxjerrin në pah traditat dhe kulturën lokale. Ndërtimi i hapësirave të dedikuara për ekspozita dhe organizime tjera që tregojnë historinë dhe trashëgiminë kulturore të komunës, duke përfshirë ekspozita me artefakte historike, fotografi dhe dokumente

2. Hyrja

Strategjia e Zhvillimit Ekonomik Lokal e Komunës së Drenasit 2025-2029 synon të krijojë një vizion të qartë dhe të jetë një udhëzues për rritjen ekonomike dhe përmirësimin e mirëqenies së qytetarëve të saj, për periudhën e ardhshme katër vjeçare. E ndërtuar duke shfrytëzuar shumë burime dhe me një gjithëpërfshirje të të gjithë akterëve relevant, , përfshirjes sociale dhe shfrytëzimit të burimeve natyrore dhe njerëzore, kjo strategji përfaqëson një qasje të integruar për të përballuar sfidat ekonomike të kohës dhe për të shfrytëzuar sa më mirë potencialet që ka komuna e Drenasit..

Nëpërmjet këtij dokumenti, Komuna e Drenasit do të përqendrohet në zhvillimin e disa sektorëve kryesorë ekonomik, si sektori privat, bujqësia, shërbimet, duke krijuar një ambient të favorshëm për investime dhe inovacion. Po ashtu, strategjia i kushton rëndësi të veçantë ruajtjes së trashëgimisë kulturore dhe zhvillimit të qëndrueshëm, me synimin për të ngritur nivelin e jetesës dhe për të përmirësuar infrastrukturën publike.

Pjesa e objektivave dhe planit të veprimit, japin një vizion që garanton zhvillim të barabartë, duke promovuar barazinë gjinore, përfshirjen e grupeve të marginalizuara dhe përmirësimin e qasjes në arsim, shëndetësi dhe shërbime sociale, infrastrukturë.

Kjo strategji përfaqëson angazhimin e përbashkët të autoriteteve lokale dhe komunitetit për të ndërtuar një të ardhme të sigurt dhe të qëndrueshme për Komunën e Drenasit.

Hartimi i Strategjisë është udhëhequr nga Grupi Punues i themeluar nga Kryetari i Komunës, përbërë nga përfaqësuesit e të gjitha drejtorive, përfaqësues biznesi , shoqëris civile duke përfshi edhe profesionist nga fusha të ndryshme me rëndësi për Komunën e Drenasit.

Hartimi i strategjisë është përkrahur nga Kompania Konsulentë "D&D Business Support Center" me seli në Prishtinë që ka ndihmuar në strukturimin dhe hartimin e strategjisë. Kjo qasje gjithëpërfshirëse siguron që strategjia të jetë e mirë menduar dhe të përfshijë nevojat dhe aspiratat e të gjitha grupeve të interesit në komunë.

Për hartimin e strategjisë, janë shfrytëzuar dokumente të ndryshme relevante

(ligje që mbulojnë zhvillimin ekonomik lokal, strategji të ndryshme në nivel vendi, strategji sektoriale të Komunës së Drenasit dhe burime tjera.

Dokumentet dhe strategjitë me relevante që janë konsultuar:

Plani Kombëtar i Zhvillimit 2030 është një dokument strategjik që përcakton vizionin, prioritetet dhe objektivat e zhvillimit ekonomik, social dhe mjedisor të Kosovës deri në vitin 2030. Ky plan synon të krijojë një bazë për rritje të qëndrueshme, përmirësim të mirëqenies së qytetarëve dhe zhvillim të përgjithshëm të vendit.

Strategjia për Vetëqeverisje Lokale e Kosovës 2016-2026, është një dokument i rëndësishëm strategjik, i cili synon të forcojë vetëqeverisjen lokale dhe të përmirësojë ofrimin e shërbimeve publike në nivelin komunal. Kjo strategji synon të rrisë autonominë e komunave, të forcojë kapacitetet institucionale dhe të sigurojë një qeverisje më të përgjegjshme dhe transparente.

Programi Nacional për Zhvillim Ekonomik Lokal 2024-2030 synon të përmirësojë zhvillimin ekonomik në nivel lokal në Kosovë duke u përqendruar në rritjen e kapaciteteve të komunave për të krijuar mjedise të favorshme për investime dhe përmirësim të mirëqenies së qytetarëve. Ky program përcakton politika dhe masa që do të zbatohen në periudhën 2024-2030 për të rritur konkurrencën lokale, zhvillimin e bizneseve dhe përmirësimin e infrastrukturës lokale.

Korniza Afatmesme e Shpenzimeve (KASH) 2024-2026 është një planifikim buxhetor afatmesëm i Kosovës që përcakton kornizat kryesore për alokimin dhe menaxhimin e burimeve financiare për periudhën 2024-2026. KASH është një instrument thelbësor për përcaktimin e prioriteteve të qeverisë dhe garantimin e një përdorimi efikas dhe të qëndrueshëm të burimeve publike. Kjo kornizë ndihmon në lidhjen e politikave zhvillimore me realitetin buxhetor, duke ndihmuar vendimmarrësit të planifikojnë në mënyrë strategjike,

Janë konsultuar edhe ligjet relevante që rregullojnë çështjet që kanë të bëjnë me vetëqeverisjen lokale dhe zhvillimin ekonomik lokal, siç janë:

- Ligji për Financat e Pushtetit Lokal NR. 03/L-049, 2008.
- Ligji Nr. 04/L-045 Për Partneritete Publike Private.
- Ligji për Vetëqeverisje Lokale/NR. 03/L-040.
- Statuti i Komunës së Lipjanit Nr.110-78095, 24.01.2021.
- Ligji nr. 06/l-092 Për dhënien në shfrytëzim dhe këmbimin e pronës së paluajtshme të Komunës.

3. Metodologjia

Hartimi i Strategjisë për Zhvillim Ekonomik Lokal të Komunës së Drenasit për periudhën 2025-2029, është realizuar me përfshirjen e të gjitha palëve të interesuara dhe duke përfillur dhe zbatuar udhëzimet e Ministrisë së Administrimit dhe Pushtetit Lokal, të dhëna në udhëzimin për përgatitjen e strategjisë së zhvillimit ekonomik lokal.

Hapi i parë është bërë me formimin e grupit punues, i themeluar nga ana e Kryetarit të Komunës. Përveç tri takimeve të grupit punues, në fillim janë mbajtur takime informuese me të gjitha drejtoritë e Komunës, në të cilat janë diskutuar në hollësi situata aktuale dhe sfidat që i kanë çdo sektor veçmas për zhvillim në të ardhmen.

Analiza e situatës ekzistuese gjithëpërfshirëse e situatës aktuale ekonomike është realizuar duke përfshirë sektorët kryesorë të ekonomisë, bujqësia, industria, arsimi, shëndetësia dhe mirëqenia sociale, infrastruktura, shërbimet publike, rinisë, turizmi dhe trashëgimia kulturore. Identifikimi i burimeve kryesore ekonomike, potencialeve dhe sfidave ekzistuese.

Gjatë kësaj kohe është bërë grumbullimi dhe analiza e të dhënave statistikore për tregun e punës, investimet, burimet natyrore, infrastrukturën, si dhe indikatorët socialë dhe demografikë. Gjatë mbledhjes së të dhënave, sfidë ka qenë mungesa të dhënave më të reja për regjistrimin e popullsisë, por në koordinim me grupin punues për hartimin e strategjisë dhe drejtorët e drejtorive përkatëse, kjo pengesë është tejkaluar përmes diskutimeve dhe intervistave me drejtorët dhe sektorët relevantë të Komunës, me synimin për të ofruar një pasqyrë sa më reale të gjendjes.

Gjithashtu në këtë fazë janë analizuar edhe dokumentet ekzistuese, plani zhvillimor komunal, si dhe dokumente dhe strategji të nivelit qendror që kanë të bëjnë me zhvillimin ekonomik lokal dhe legjislacionit përkatës.

Duke u bazuar në qasjen je gjithëpërfshirëse, dhe bazuar në të dhëna të sakta dhe analiza strategjike, kjo strategji do të jetë një bazë e mirë për të siguruar suksesin afatgjatë të zhvillimit ekonomik lokal në Komunën e Drenasit.

4. Misioni

Në përputhje me parimet e qeverisjes transparente dhe të përgjegjshme, Komuna e Drenasit do të ofrojë zhvillim të qëndrueshëm ekonomik, shërbime publike efikase dhe cilësore, duke përfshirë përmirësimin e arsimit, shëndetësisë dhe mirëqenies sociale. Përmes një bashkëpunimi të ngushtë me komunitetin dhe sektorin privat, komuna do të zhvillojë një mjedis të sigurt dhe të qëndrueshëm, duke përfituar nga burimet natyrore dhe kulturore, duke rritur pjesëmarrjen e qytetarëve në vendimmarrje, për të siguruar një cilësi më të lartë të jetës dhe mundësi të barabarta për të gjithë qytetarët.

5. Vizioni

Të bëhet një komunë e zhvilluar me ekonomi të qëndrueshme, infrastrukturë moderne, shërbime publike efikase dhe cilësi të lartë të jetës për të gjithë qytetarët.

6. Sfondi dhe analiza e gjendjes

6.1. Historiku dhe shtrirja gjeografike

Komuna e Drenasit u krijua para Luftës së Dytë Botërore si një njësi e veçantë sociale, politike dhe administrative. Deri në vitet e pas luftës së fundit, zhvillimi ekonomik ishte i ngadalshëm, në radhë të parë për shkak të përkrahjes së pa mjaftueshme nga nivelet qendrore. Përpyekjet e para për një zhvillim më të hovshëm të komunës, filluan në vitet '70 të shekullit të kaluar. Në vitin 1981, Glllogoci fitoi statusin e qytetit, duke u bërë një qendër kryesore administrative, kulturore dhe sociale për komunën¹.

Komuna ka ndërmarrë hapa drejt një transformimi të ngadaltë, por të qëndrueshëm, në sektorët ekonomikë, bujqësorë, arsimorë, shëndetësorë dhe industrialë. Një ndryshim i rëndësishëm ekonomik ndodhi me ndërtimin e kompleksit industrial "Feronikeli" në vitin 1984, që kontribuoi në përmirësimin e ekonomisë lokale dhe afroi Glllogocin me mesataren e zhvillimit ekonomik të Kosovës.

Pas luftës së fundit, kushtet për zhvillimin e përgjithshëm të komunës ndryshuan rrënjësisht në mënyrë mjaft të favorshme. Këto ndryshime kanë mundësuar që komuna të përmirësojë substanciale në të gjitha aspektet e zhvillimit, përfshirë ekonominë, industrinë dhe infrastrukturën urbane e rurale, për të plotësuar nevojat e së ardhmes.

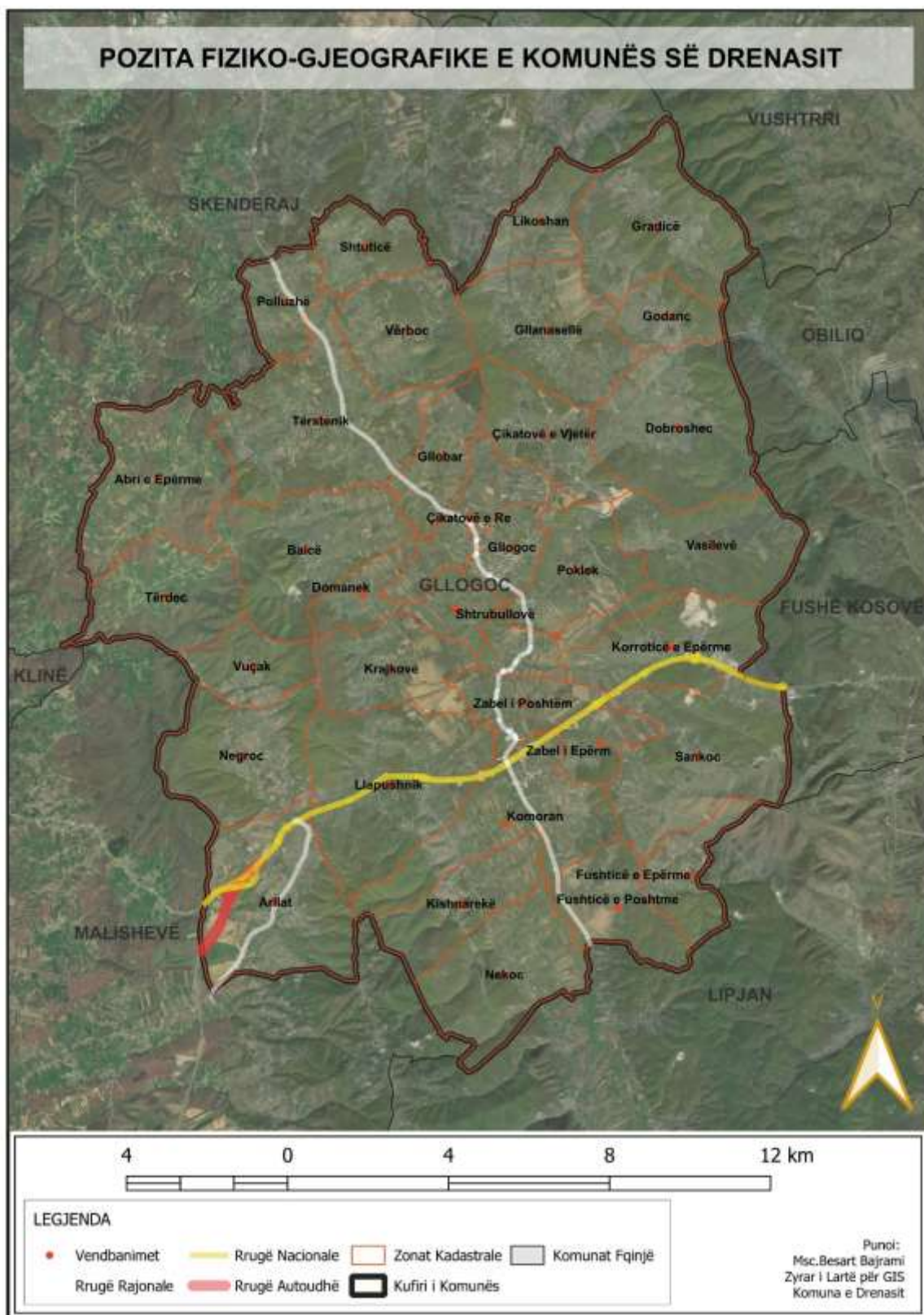
Territori i komunës së Drenasit shtrihet në pjesën e Kosovës qendrore, në luginën e Drenicës, 32 km nga Prishtina. Territori i saj shtrihet në mes të Rrafshit të Kosovës dhe atij të Dukagjinit. Territori i Komunës së Glllogocit është një urë lidhëse në mes të këtyre dy rajoneve.

Komuna e Drenasit ka një sipërfaqe prej 275,63km² menjë lartësi mbidetare prej: 575m, pika më e ulët, dhe 1072m, pika më e lartë.

Komuna e Drenasit rrethohet me Malet e Berishës në pjesën Jug- Perëndimore, Kosmaqit në pjesën perëndimore, Qyqavicës në pjesën Veriore, Goleshit dhe Lipovicës (Blinajës) në pjesën Jug-Lindore. Këtomale shtrihen në të dy anët e Luginës së lumit Drenica. Sa i përket komunave fqinje, në veri kufizohet me Komunën e Skënderajit, në VL me atë të Vushtrisë, në lindje me komunën e Obiliqit dhe Fushë Kosovës, në JL me Lipjanin, në JP me komunën e Malisheves dhe në Perëndim me atë të Klinës.

¹ PZHK

POZITA FIZIKO-GJEOGRAFIKE E KOMUNËS SË DRENASIT

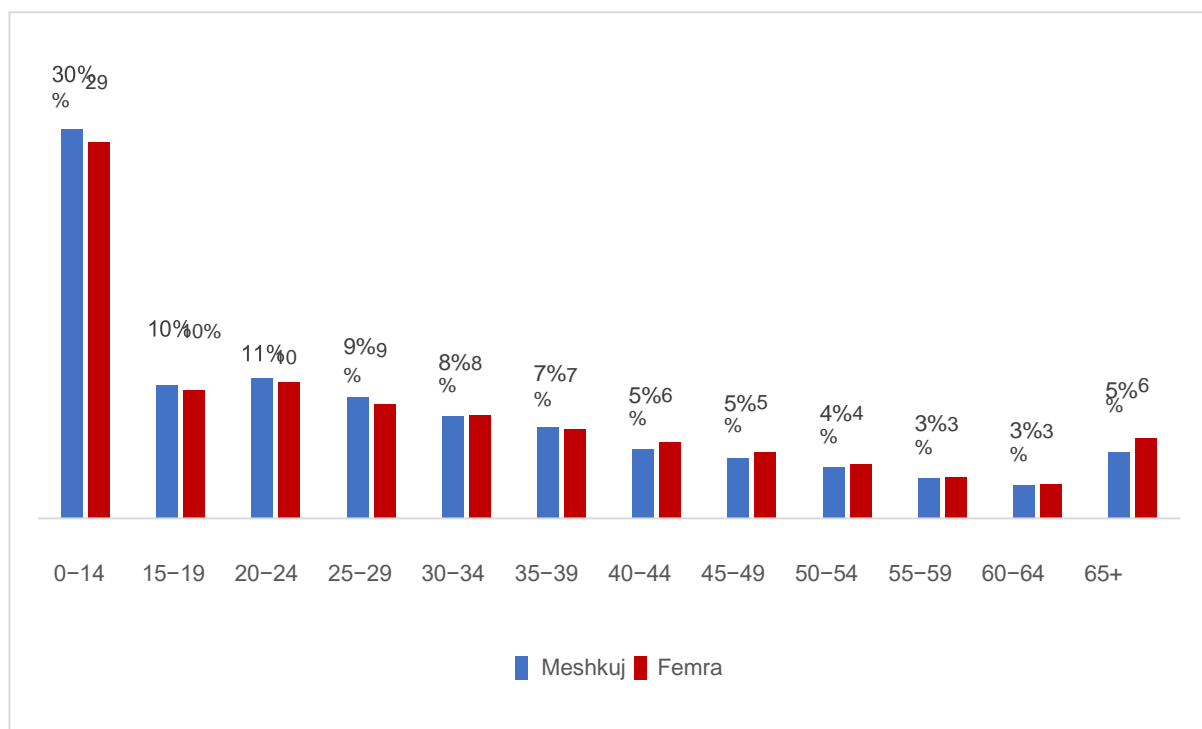

Komuna e Drenasit ka klimë të mesme kontinentale me dimra të ftohtë dhe verë të ngrohtë, me temperaturë mesatare vjetore 10.6 °C, ku muaji më i ftohtë është janari me 0.8°C, ndërsa muaji më ingrohtë është korriku me 20.6°C. Sasia mesatare e të reshurave është rreth 670mm në vit, kurse lartësia mbidetare është prej 500–650m. Afërsisht gjysma e territorit të komunës së Drenasit gjendet në lartësinë mbidetare rreth 650m, lartësi kjo mjaft e përshtatshme për zhvillimin e bujqësisë.

6.2. Demografia e Komunë

Në Bazë të Vlerësimit të Popullsisë të realizuar në vitin 2011,rezulton që numri i popullsisë në komunën e Drenasit ka qenë 58.531 banor, nga të cilat 51% i takojnë gjinisë mashkullore, ndërsa 49% gjinisë femërore.

Figura 1. Popullsia sipas gjinisë dhe grup moshës në %

Në bazë të grafikut të paraqitur më lartë, mosha e re 0-14 vjeç përbejnë 29.5% të popullsisë së Drenasit , kategoria e grup moshës 15-64 vjeç merr pjesë me 64.8% , kurse mosha mbi 65 vjeçe me rreth 5.6% të popullsisë së përgjithshme. Nga kjo që u tha më lartë, mund te vijmë në përfundim që grup moshat e popullsisë 15-64 vjeç dominon në popullatën e përgjithshme.

Shumica e lindjeve kryhen ne QKUK ne Prishtine. Ndërsa lindjet që kanë në maternitetin e Komunës viti 2022 janë gjithsej 9 (nëntë) prej tyre 5 (pesë) meshkuj dhe 4 (katër) femra. Kurse në vitin 2023 kanë ndodhur 3 (tri) lindje 1(një) është i gjinisë mashkullore kurse 2 (dy) janë të gjinisë femërore.

Madhësia e familjes - Madhësia mesatare e familjes në qytet del te jete më e vogël se në vendbanimet tjera ne komune. Në qytet mesatarisht familjet i kanë nga 5.9 anëtarë, përderisa në nivel te komunës i kanë nga 6.7 anëtarë².

Në bazë të regjistrimit të popullsisë të vitit 2011, dendësia e popullsisë në komunën e Glllogocit është rreth 212 banorë në 1 km², që është mbi mesataren në nivel vendi prej 165 banorë në 1 km². Në disa vendbanime që kanë numër më të madh të popullsisë edhe dendësia është shumë më e lartë dhe e kundërta në vendbanimet që kanë numër të vogël të popullsisë edhe dendësia është shumë më e vogël.

Dendësia më e lartë e popullsisë e është në qytetin e Drenasit ku mesatarisht jetojnë rreth 1651 banorë në një km². Komoran (389.5 b/km²), Çikatovë e Re (363.1 b/km²), Nekoc (301.3 b/km²), Gllabar (300.4 b/km²), etj. Vendbanimet me shkallë më të vogël të dendësisë së popullsisë janë: Vasilevë (65.7 b/km²), Gradicë (68.7 b/km²), Vuçak (80.6 b/km²), Godanc (96.5 b/km²)³.

Tabela 1. Vendbanimet në komunë, 2018 (Popullsia është nga Regjistrimi 2011)

Vendbanimet	Tipi (Urban/Rural)	Banor (nr.)	Sipërfaqe (km ²)	Dendësia (nr./km ²)
Abri e Epërme	Rural	1776	12.10	146.77
Arllat	Rural	3134	13.13	238.78
Baicë	Rural	2307	11.51	200.40
Çikatovë e Re	Rural	2026	5.59	362.53
Çikatovë e Vjetër	Rural	1261	6.67	189.05
Dobroshec	Rural	1457	13.03	111.79
Domanek	Rural	706	3.14	224.74
Fushticë e Epërme	Rural	984	4.56	215.79
Fushticë e Ulët	Rural	1066	6.14	173.74
Gllabar	Rural	1526	5.09	299.90
Gllanasellë	Rural	1591	10.59	150.22
Glllogoc	Urban	6143	3.72	1650.28
Godanc	Rural	358	3.72	96.27
Gradicë	Rural	842	12.26	68.67
Kishnarekë	Rural	1504	6.60	227.71
Komoran	Rural	4393	11.29	389.04

² PZHK

³ PZHK

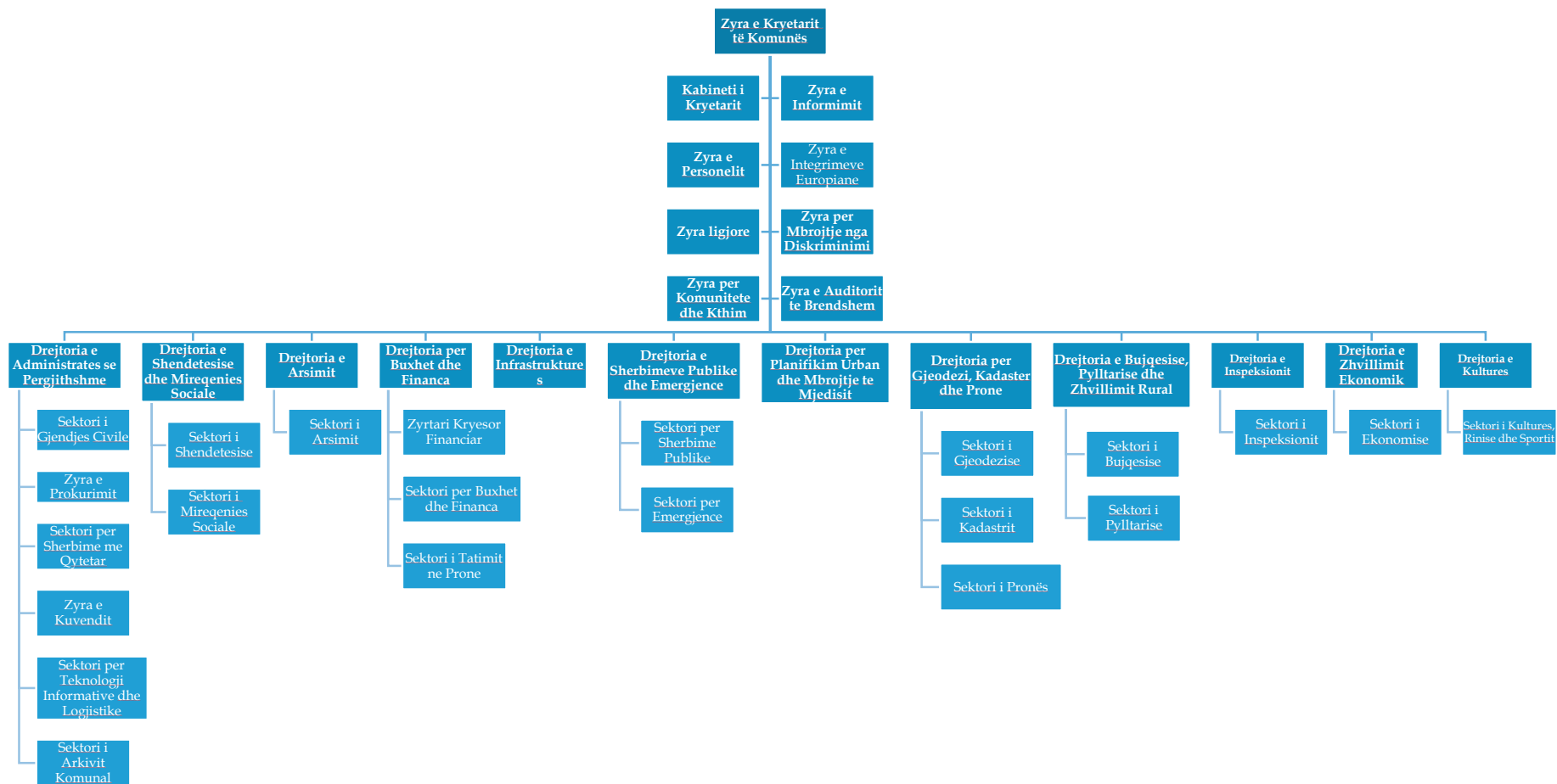
Korroticë e Epërme	Rural	1240	8.50	145.97
Korroticë e Ulët	Rural	972	4.13	235.56
Krajkovë	Rural	1181	7.49	157.75
Likoshan	Rural	600	4.56	131.45
Llapushnik	Rural	3433	15.24	225.21
Negroc	Rural	1540	10.08	152.84
Nekoc	Rural	3118	10.36	300.87
Poklek	Rural	1967	6.98	281.88
Polluzhë	Rural	1017	4.18	243.11
Sankoc	Rural	1437	13.98	102.78
Shtrubullojë	Rural	1102	2.79	394.49
Shtuticë	Rural	934	4.63	201.52
Tërdec	Rural	1121	8.40	133.41
Tërstenik	Rural	3903	15.63	249.79
Vasilevë	Rural	634	9.66	65.61
Vërboc	Rural	1247	8.00	155.89
Vuçak	Rural	369	4.59	80.40
Zabel i Epërm	Rural	565	4.52	125.06
Zabel i Ulët	Rural	1077	3.12	345.05
		58531	275.99	

6.3. Administrimi i Komunës

Administrata e komunës së Drenasit është e organizuar në 11 drejtori në të cilat janë sektorë të ndryshëm sipas fushave. Gjithashtu edhe kabineti i Kryetarit të komunës ka 7 zyre të ndryshme që ndihmojnë punën e kryetarit dhe administratës komunale.

Më detalisht, shih Grafikon 2.

Figura 2. Administrata e Komunës së Drenasit

Në administratën komunale, gjatë muajit shtator të vitit 2024, kanë qenë të punësuar gjithsej 181 zyrtarë, duke përfshirë edhe stafin politik dhe zjarrfikësit.

Nga ky total, 80 prej tyre janë gra, ndërsa 17 janë persona me nevoja të veçanta. Nuk ka të punësuar nga komunitetet jo shumicë.

Numri i përgjithshëm i zyrtarëve të emëruar në pozita politike është 19, prej të cilëve disa janë gra.

Tabela 2. Personeli i Komunës sipas drejtorive

Drejtoritë	Personeli	Gjinia	
		M	F
Planifikimi dhe Zhvillimi Ekonomik	8	0	8
Inspektoati	9	7	2
Arsim	11	6	5
Bujqësi	5	2	3
Buxhet dhe Financa	16	8	8
Shërbime Publike dhe Emergjencë	24	21	3
Administratës së Përgjithshme	40	19	21
Shëndetësi dhe Përkujdesje Sociale	18	8	10
Infrastrukturë Publike	6	4	2
Planifikim, Urbanizëm dhe Mbrojtje të Mjedisit	8	3	5
Kulturë, Rini dhe Sport	13	9	4
Kadastër, Gjeodezi dhe Pronë	8	5	3
Zyra e Kryetarit	15	9	6
Gjithsej	181	101	80

6.4. Ekonomia dhe punësimi

Zhvillimi i sektorit privat në komunën e Drenasit, veçanërisht i Ndërmarrjeve të Vogla dhe të Mesme (NVM), ka qenë i rëndësishëm për zhvillimin ekonomik lokal, sidomos në krijimin e vendeve të punës. Ky sektor kryesisht është përkrahur nga donatorët e ndryshëm, ndërsa komuna kryesisht ka ndikuar në ofrimin e lehtësirave të ndryshme për to. Natyrisht krijimi dhe funksionalizimi i Parkut të Biznesit ka ndikuar në rritjen e investimeve vendore dhe të huaja, duke kontribuar gjithashtu në krijimin e vendeve të reja të punës.

6.4.1. Zonat ekonomike ne Drenas

Zona Industriale në Drenas shtrihet në km.16 të rrugës Prishtinë - Pejë. Gjendet përballë Parkut të Biznesit në Drenas të cilat në të ardhmen do të paraqesin një njësi të integruar me një sipërfaqe prej 100 ha.

Zona do të ofrojë sipërfaqe toke nën infrastrukturë, plan rregullativ dhe urbanistik. Menaxhimi kësaj Zone do të jetë konform Ligjit mbi Zonat Ekonomike.

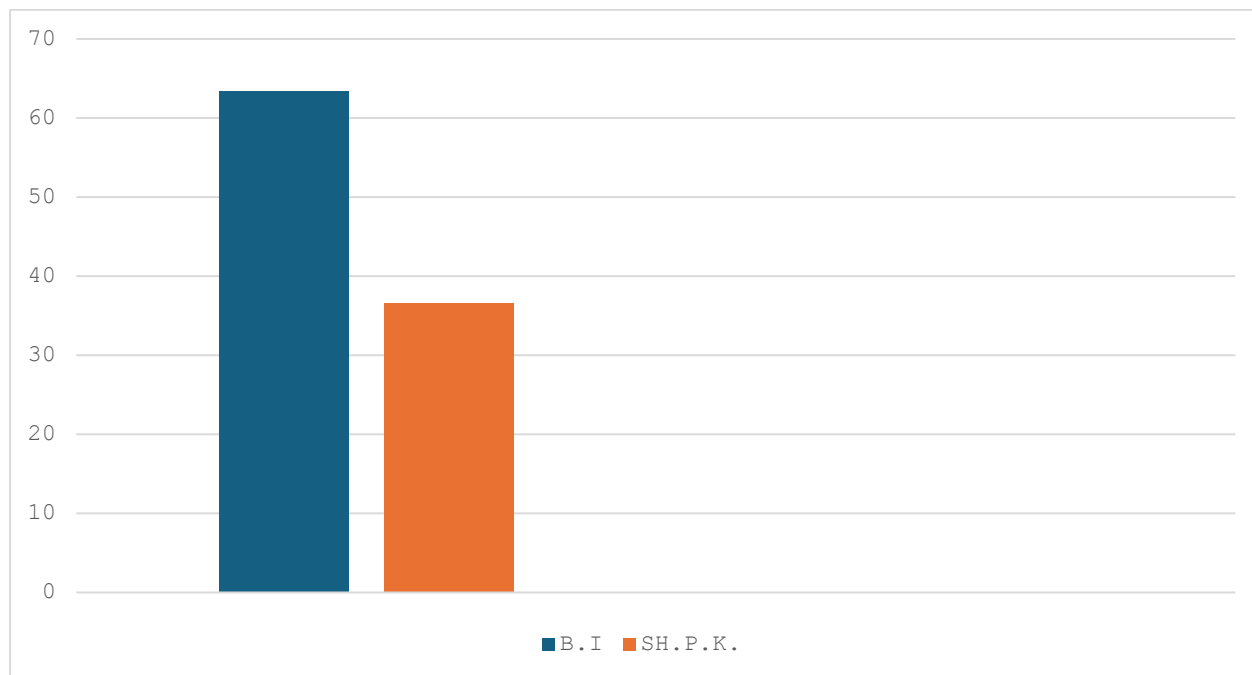

Parku i Biznesit në Drenas (PBD), gjendet në fshatin Korreticë e Epërme të Drenasit dhe shtrihet në km e 16-të përgjatë magjistrales Prishtinë - Pejë dhe përfshin një sipërfaqe prej 24 ha. të ndarë në 56 njësi të madhësive të ndryshme: 43 parcela me sipërfaqe deri në 3000 m², 7 parcela me sipërfaqe prej 3000 deri në 6000 m² dhe 6 parcela me sipërfaqe mbi 6000m². Është një sipërfaqe e tokës e ndarë nga Komuna e Drenasit dhe e financuar nga Buxheti i Kosovës.

6.4.2. Bizneset sipas llojit të regjistrimit

Deri në fund të vitit, të vitit 2023 në Komunën e Drenasit , janë të regjistruara 2314 biznese aktive, prej të cilave 1470 apo 63,4% janë të regjistruara biznese individuale ndërsa 844 apo 36,60 % janë biznese SHPK dhe të tjera.

Figura 3. Bizneset sipas llojit të regjistrimit (Qendra e regjistrimit te bizneseve ne Drenas)

Këto biznese ndikojnë në zhvillimit ekonomik sigurojnë vende të reja të punës, rritje dhe prosperitet ekonomik nën kushtet e një kornizë të favorshme ligjore dhe institucionale që mundëson treg të lirë dhe konkurrencë të barabartë.

Nga numri i bizneseve aktive me seli në Komunën e Drenasit 30.60% bëjnë pjesë bizneset nga sektori G - Tregtia me Shumice dhe Pakice 17.81% bizneset nga sektori F - Ndërtimtaria, 12.58% bizneset nga sektori C-Industria Përpunuese Prodhimtaria, 6,52% bizneset nga sektori S- Aktivitetet Tjera Shërbyese, 6,18 bizneset nga sektori I - Hoteleria dhe Akomodimi.

Tabela 3. Numri i bizneseve sipas veprimtarisë

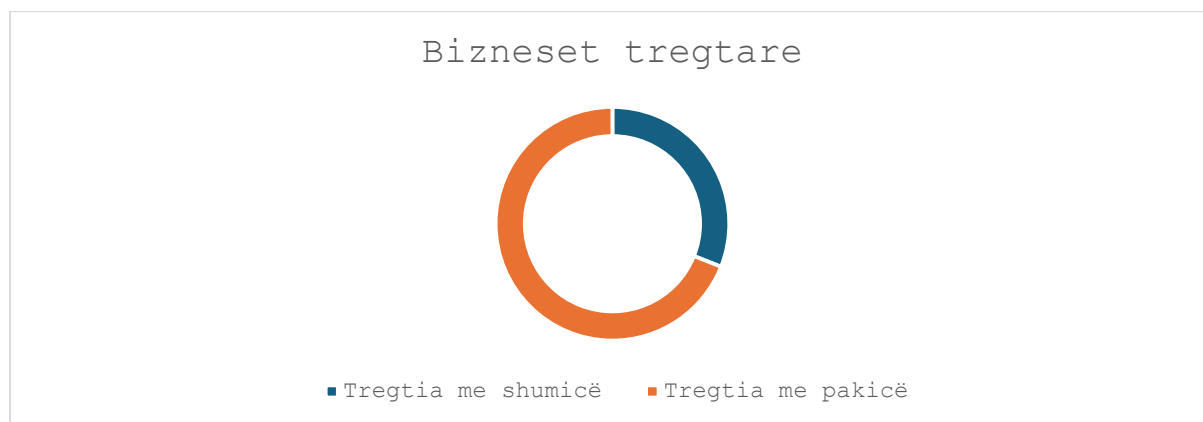
BIZNESET AKTIVE SIPAS SEKTOREVE	NUMRI	PËRQINDJA
SEKTORI A - BUJQËSIA, PYLLTARIA DHE PESHKIM	124	5,35
SEKTORI B - MINIERAT DHE GURORËT (INDUSTRIA NXJERRËSE)	5	0,22
SEKTORI C - INDUSTRIA PËRPUNUESE	290	12,53
SEKTORI D - FURNIZIMI ME RRYMË, GAZ, AVULL DHE AJËR TË KONDICIONUAR	5	0,22
SEKTORI E - FURNIZIMI ME UJË, KANALIZIM, VEPRIMTARI E MENAXHIMIT DHE TË TRAJTIMIT TË MBETURINAVE	10	0,44
SEKTORI F - NDËRTIMTARIA	413	17,84
SEKTORI G - TREGTIA ME SHUMICË DHE PAKICË; RIPARIMI I MJETEVE MOTORIKE DHE MOTOQIKLETAVE	708	30,59
SEKTORI H - TRANSPORTI DHE MAGAZINIMI	91	3,94
SEKTORI I - AKOMODIMI DHE SHËRBIMI USHQIMOR	144	6,22
SEKTORI J - INFORMIMI DHE KOMUNIKIMI	55	2,38
SEKTORI K - VEPRIMTARITË FINANCIARE DHE TË SIGURIMIT	2	0,09
SEKTORI L - VEPRIMTARITË E PATUNDSHMËRISË	5	0,22
SEKTORI M - VEPRIMTARITË PROFESIONALE, SHKENCORE DHE TEKNIKE	106	4,58
SEKTORI N - SHËRBIMET ADMINISTRATIVE DHE MBËSHTETËSE	92	3,98
SEKTORI O - ADMINISTRIMI PUBLIK DHE MBROJTJA	2	0,08
SEKTORI P - ARSIMI	23	0,99
SEKTORI Q - VEPRIMTARITË E SHËNDETIT TË NJERIUT DHE TË PUNËS SOCIALE	56	2,42
SEKTORI R - ARTET, ARGËTIMI DHE REKREACIONI	32	1,38
SEKTORI S - VEPRIMTARITË E TJERA SHËRBYESE	151	6,53
TOTALI	2314	100

Tregtia mbetet si sektori më i madh sa i përket vlerave të qarkullimit me 30.60%, Ndërtimtaria me 17,81% dhe Industria Përpunuese Prodhimtaria me 12,58%.

6.4.3. Tregtia

Tregtia është njëri ndër sektorët më të zhvilluar dhe të rëndësishëm në komunën e Drenasit, gjithsej 708 biznese operojnë në sektorin e tregtisë.

Figura 4. Bizneset tregtare

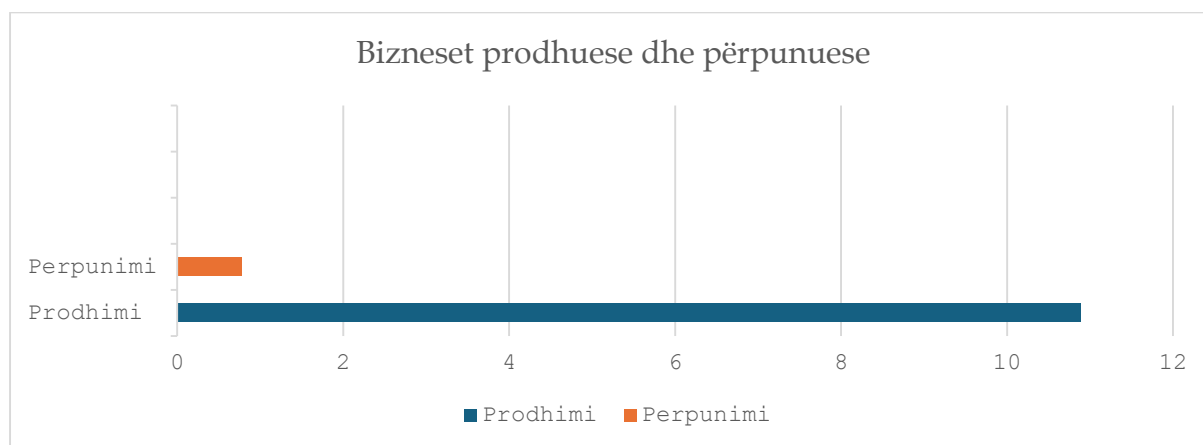

Sektori i tregtisë me pakicë në komunën e Drenasit me 593 biznese është më i zhvilluar se sektori i tregtisë me shumicë me 115 biznese. Siç shihet edhe në grafikun e paraqitur më lartë, numri i bizneseve që merren me tregti me pakicë është dukshëm më i lartë, por po ashtu, ky sektor arrin të punësojë rreth 16,48%, respektivisht të punësojë 12% më shumë se sektori i tregtisë me shumicë.

6.4.4. Prodhimtaria dhe Përpunimi

Sektori i prodhimit në komunën e Drenasit përbëhet nga gjithsej 240 biznese prodhuese aktive, dhe 18 biznese përpunuese prej të cilave 13,10% janë biznese që merren me prodhimin e bukës, simiteve dhe ëmbëlsirave të freskëta ndërsa 9,3% me prodhimin e artikujve të plastikës për ndërtimtarë. Sa i përket punësimit, sektori i prodhimit të bukës, simiteve dhe ëmbëlsirave të freskëta dhe sektori i prodhimit të artikujve të plastikës për ndërtimtarë përbëjnë rreth 15,62% të punësimit në këtë sektor.

Figura 5. Bizneset prodhuese dhe përpunuese

Edhe pse komuna e Drenasit ka një numër të lartë të fermerëve të regjistruar dhe aktiv, numri i bizneseve aktive në sektorin A- bujqësisë, pylltarisë dhe peshkatarisë aktualisht është 124.

6.4.5. Sfidat e sektorit privat në Drenas

Sektori privat në Drenas përballlet me disa sfida të cilat ndikojnë në zhvillimin dhe konkurrueshmërinë e bizneseve lokale. Këto sfida mund të kategorizohen në disa aspekte kryesore:

Shumë biznese private përballen me vështirësi për të siguruar financime ose kredi me kushte të favorshme, gjë që ndikon në zgjerimin e investimeve dhe zhvillimin e bizneseve të reja. Edhe nëse bizneset arrijnë të sigurojnë kredi, normat e larta të interesit bëjnë që të jetë e vështirë për to të mbijetojnë dhe të zhvillohen në një ambient konkurrues.

Shumë të rinj të arsimuar largohen nga Drenasi në kërkim të mundësive më të mira në qytete më të mëdha në vend ose jashtë vendit, gjë që shkakton një boshllëk të madh të fuqisë punëtore dhe inovacionit.

Bizneset vendase përballen me konkurrencë të ashpër nga produktet e importuara që janë më të lira, gjë që ndikon në shitjen dhe qëndrueshmërinë e bizneseve lokale.

Bizneset e vogla dhe të mesme në Drenas kanë vështirësi për të hyrë në tregjet ndërkombëtare për shkak të mungesës së burimeve dhe njohurive mbi tregjet e huaja.

Kanë vështirësi në certifikimin i produkteve dhe kompanive të tyre me standard të cilësisë si: ISO 9001:2015; ISO 14001; ISO 22000/HACAP; ISO 27001, CE mark,

Është e nevojshme mbështetjes për inovacion dhe përmirësim të vazhdueshëm, sidomos në sektorë që kërkojnë përparime teknologjike.

Përballja me kërkesat për pajtueshmëri me standardet ekologjike dhe për mbrojtjen e mjedisit është sfidë për shumë biznese, duke ndikuar në kapacitetin e tyre për të eksportuar apo për të rritur qëndrueshmërinë e tyre.

Këto sfida përbëjnë një pengesë për zhvillimin e plotë të sektorit privat në Drenas, por me strategji të mirë planifikuara dhe mbështetje institucionale, ka potencial të madh për rritje dhe zhvillim të qëndrueshëm.

6.4.6. Gjendja e punësimit

Në bazë të rezultateve e Anketës së Fuqisë Punëtore (AFP), 2022⁴, shkalla e papunësisë në nivel vendi është 12.6 %. Në bazë të të njëjtit burim, shkalla e punësimit ishte 2,7% më e lartë sesa në se në vitin paraprak. Përqindja e meshkujve të punësuar ishte 3,5% më e lartë sesa në vitin paraprak. Kurse, përqindja e femrave të punësuar ishte 1,9% më e lartë se në vitin paraprak. Sikurse edhe për shkallën e papunësisë, Anketa e Fuqisë Punëtore (2017) nuk ofron të dhëna mbi nivelin e punësimit në nivel komunal. Sigurimi I shifrave të përafërta të punësimit, në komunën e Drenasit ngjashëm sikur se edhe në komunat tjera në vend mbetet I vështirë.

Ne zyrën e punësimit ne Drenas sipas **Raportit Statistikor** te sistemit informativ për Menaxhimin e Punësimit (SIMP) – APRK, ne periudhën kohore prej: **01.01.2023-31.12.2023** janë regjistruar **204** punëkërkuës, prej tyre janë: **148** femra dhe **56** meshkuj dhe me parametrat: Statusi i pa punësuar totali **199** prej tyre **146** femra dhe **53** meshkuj

Ndërsa gjate periudhës kohore: **01.01.2024-30.06.2024** ne zyrën e punësimit ne Drenas janë **63** punëkërkuës te regjistruar ne SIMP, prej tyre 25are: **50** femra dhe **13** meshkuj.

Statusi i pa punësuar totali: **58**, prej tyre janë: **47** Femra dhe **11** Meshkuj

Është evidente që jo të gjithë të pa punët lajmërohen në zyrat e punësimit si të pa punë. Në mungesë të të dhënave për Komunë e Drenasit sa i përket numrit të regjistruar te punëkërkuëseve dhe për të përcaktuar proporcionalisht përfaqësimin e personave nga Komuna e Drenasit brenda regjionit të Prishtinës, mund të përdorim disa të dhëna demografike dhe punësimi të komunave brenda regjionit të Prishtinës për të bërë krahasime.

Tabela 4. Punëkërkuës të regjistruar sipas regjioneve

	2014	2020	2021	2022
Gjakovë	14,956	17,178	7,028	6,372
Gjilan	31,259	15,429	6,300	6,807
Mitrovicë	56,026	29,948	19,497	18,348
Pejë	19,598	16,227	10,053	10,325
Prizren	49,794	30,377	10,180	10,059
Prishtinë	70,452	44,075	20,945	21,588
Ferizaj	32,402	15,746	8,039	7,276
Gjithsej	274,487	168,980	82,042	80,775

Burimi: ASK, 2023

⁴ <https://ask.rks-gov.net/Releases/Details/6714>
Rezultatet e Anketës së Fuqisë Punëtore (AFP), 2022

Gjate vitit 2023 ne Zyrën e Punësimit ne Drenas nuk ka pasur persona me aftësi te kufizuara qe janë paraqitur ne Zyrën e Punësimit.

Persona me aftësi te kufizuar kur te regjistrohen si punëkërkues për te marre shërbime nga Zyra e Punësimit duhet te deklarohen për paaftësinë e tyre dhe dëshmojnë me një dokument mjekësor për (aftësinë e tij/saj te kufizuar) dhe ne i regjistrohen ne sistem tone ne ZP.

6.5. Arsimi

Në komunën e Drenasit funksionojnë 33 institucione edukative arsimore të organizuara në tri nivele të arsimit para universitar.

Arsimi parashkollor, një institucion publik parashkollor amë me lokacion në Drenas dhe 2 paralele fizike në lokacion në Komoran dhe Çikëtove e Re, me vijueshmëri të rregullt tërë ditore. Ndërsa klasë përgatitore –para fillore janë të përfshira në të gjitha institucionet arsimore publike para universitare në Komunën e Drenasit. Në gjithë komunën në vitin e fundit kanë qenë të përfshirë, gjithsejtë 687 fëmije të moshës 5 deri 6 vjeçare.

Arsimi fillor dhe i mesëm i ulët, 30 institucione në arsimin fillor dhe mesëm të ulët 7878 nxënës

Në komunën e Drenasit në arsimin fillor ka gjithë përfshirje të fëmijëve, të cilët kanë moshën kalendarike për shkollim sipas ligjit të arsimit para universitar. Në vitin e fundit kanë qenë të regjistruar në klasën e parë gjithsejtë 800 nxënës.

Arsimi i mesëm i lartë, Në dy shkollat e mesme të larta janë të përfshirë gjithsejtë 2.248 nxënës.

Numri përgjithshëm i nxënësve në të gjitha nivelet është 10641.

Numri i përgjithshëm i stafit të angazhuar në institucionet edukative arsimore është 950, prej të cilëve mësimdhënës janë 746, ndërsa pjesa tjetër janë staf administrativ dhe staf mbështetës teknik.

Sikurse edhe në regjionet e tjera të vendit, edhe në Komunën e Drenasit ka rënie të ndjeshme të numrit të nxënësve si pasojë e migrimit dhe problemeve tjera demografike.

Nga viti shkollorë 2019/2020 në vitin shkollorë 2023/2024 ka rënie të numrit të nxënësve për 11%, kurse rënia mesatare vjetore e numrit të nxënësve në Komunën e Drenasit është 2.80%.

Sa i përket raportit gjinor në vijimin e mësimin në arsimin para universitar . Nga viti shkollorë 2020 -2024 numri i nxënësve meshkuj në shkollën profesionale është mbi 39% më i vogël se numri i nxënësve të gjinisë femërore.

Raporti mësimdhënës–nxënës vazhdon të qëndrojë në kuotat mesatare në krahasim me mesataren në Kosovë. 1/16.3 në nivelin e arsimit të mesëm të lartë, 1/14.3 në nivelin e arsimit para fillor, fillor dhe të mesëm të ulët dhe 1/8.2 në nivelin e arsimit parashkollor.

Përgatitja akademike e stafit arsimor në shkollat e Drenasit, nga 750 mësimdhënës , prej tyre që 66.40% e mësimdhënësve kanë ngritje profesionale të nivelit Bachelor, 29.37% janë të nivelit Master, 4.23% e mësimdhënësve janë me shkollë të lartë.

Prej 33 institucioneve edukative arsimore publike, që ka komuna e Drenasit prej tyre 26 punojnë në dy ndërrime, 6 punojnë vetëm në një ndërrim dhe 1 institucion parashkollor me qëndrim tërë ditore.

Sa i përket numrit mesatar të nxënësve në klasë, ai ndryshon nga shkolla në shkollë, mirëpo mesatarja në nivel komunal është 14.18 nxënës për klasë.

Në nivelin arsimor 1 dhe 2 , largësia e udhëtimit të nxënësve shtëpi- shkollë është deri dy kilometra

Infrastruktura fizike e shkollave është vlerësuar me gjendje të mirë bazike dhe e krahasueshme me shtetet e rajonit në rolin e mësimdhënies dhe mësim nxënies bashkëkohore .

6.5.1. Menaxhimi i arsimit dhe administratës në arsim

Shkollat i kanë të formuara këshillat drejtuese të shkollave, aktivet profesionale, këshillat e prindërve, këshillat e nxënësve dhe grupet e nxënësve për aktivitetet ekstra kurrikulare, ekipin për mos braktisjes të shkollimit, ekipe e vetëvlerësimit të brendshëm,

Është shumë e rëndësishme që të rritet efektshmëria, e këtyre këshillave nëpërmjet ngritjes së kapaciteteve të tyre për rolin dhe funksionet e tyre. Sa i përket menaxherëve të shkollave, siç kërkohet me kornizën ligjore në fuqi, këta kanë përfunduar aftësimin profesional dhe trajnimet për pozitat udhëheqëse të cilat i ushtrojnë .

Përveç bashkëpunimit me institucionet vendore, DKA në në vazhdimësi ka bashkëpunuar me

organizata të ndryshme si vendore ashtu edhe ndërkombëtare , për të garantuar aftësimin e menaxherëve të shkollave, mësimdhënësve, edukatorëve sipas nevojave. Sektori i arsimit në komunën e Drenasit është përkrahur nga programi Programi Fulbright Association – community colleges chapter, Caritasi, Zyra e BE etj.

Janë krijuar kapacitete profesionale për monitorimin e implementimit të planeve të veprimit në shkolla, megjithatë ende nevojitet mbështetje dhe fuqizim i tyre.

6.5.2. Sigurimi i Cilësisë

Drejtoria Komunale për Arsim në nëntor të vitit 2023 ka hartuar -Strategjinë e zhvillimit të arsimit para universitar të Komunës së Drenasit për periudhën 2024/2025-2028/2029

ku synohet arsim cilësor , gjithëpërfshirës dhe i avancuar në përputhje me kohën , me arritjet e teknologjisë me qëllim që arsimit të i përgjigjet zhvillimeve dinamike në vend dhe në botë.

Pasi që jemi në kohën e ndryshimeve të mëdha Komuna e Drenasit -DKA do të i fuqizoj administrimin, menaxhimin dhe udhëheqjen e procesit të zbatimit të zhvillimit të përshpejtuar të arsimit para universitar

Deri më tani Komuna e Drenasit dallohet për administrim, menaxhim dhe udhëheqje të suksesshme dhe është model i ndryshimeve të avancuara në fushën e edukimit , arsimimit dhe të aftësisë të gjeneratave të reja .

Transformimet e përshpejtuara në arsimimin para universitar , do të bëjnë që në vitin shkollor 2024/2025 të gjitha institucionet të transformohen në institucione edukative arsimore dhe aftësuese të shekullit 21 (XXI), aplikimit të inovacioneve , risive në planifikim , mbikëqyrje, monitorim, administrim , menaxhim , udhëheqje, punë të organeve profesionale (këshillat e arsimtarëve ,aktivet profesionale, nxënësve , grupeve edukative , klasave , paraleleve , të -kujdestarëve të klasave), shërbime profesionale (pedagogjike, psikologjike, zyrate të cilësisë, bibliotekave dhe mediatikës, logopedisë dhe të shëndetësisë),

Në mënyrë që të bëhet ndërlidhja e aftësive me tregut të punës, DKA në bashkëpunim me DHZE dhe shkollën profesionale në mënyrë periodike kryejnë analiza të nevojave të tregut të punës. Në bazë të të gjeturave dhe konkluzioneve, rishikojnë drejtimit ekzistuese dhe krijohen drejtime të reja të mësimit DUAL (mundësi për punësim dhe vetëpunësim të rinjve)që përputhen me nevojat të tregut të punës.

Shkolla profesionale ka bashkëpunim dhe marrëveshje të lidhura me biznese vendore dhe ndërkombëtare për aftësimin dhe orientimin në karrierë të nxënësve sipas tregut të punës.

Zbatimi i Kornizës Kurrikulare nënkupton edhe faktin që shkollave të ju ofrohen edhe investime kapitale, mallra dhe shërbime.

Në bazë të dhënave të paraqitura më poshtë vërehet se Komuna është angazhuar mjaft shumë (brenda mundësive financiare) në pajisjen e shkollave me infrastrukturën e nevojshme teknologjike, laboratorike, bibliotekave dhe sallave të edukatës fizike:

- Me kabinete të TIK janë të pajisura 32 institucione arsimore publike para universitare,

- Me laboratorë të shkencave 32 institucione arsimore publike para universitare
- Me bibliotekë 32 institucione arsimore publike para universitare,
- Me palestra sportive 8 institucione arsimore publike para universitare,
- Me fusha sportive 32 institucione arsimore publike para universitare.

6.6. Infrastruktura

6.6.1. Infrastruktura publike

Komuna e Drenasit është e pozicionuar në qendër të Republikës së Kosovës. Ky pozicion ju mundëson që të gjitha vendbanimeve në komunë të kenë lidhje të afërta rrugore me qytet, si dhe i jep përparësi komunës së Glllogocit përmes lidhjeve të mira me të gjitha komunat në Kosovë.

Sipas Sistemit ARIS të regjistrit të rrugëve në nivel komunal, gjatësia e përgjithshme e rrjetit rrugor është 570.20km, prej të cilave 512.5km janë rrugë lokale, 35.4km janë rrugë regjionale, 19.53km janë rrugë nacionale, si dhe 2.78km janë auto udhë. (Shënim: Gjatësia tek rrugët me 4 korsi është llogaritur vetëm me një anë të rrugës).

Infrastruktura rrugore në komunë është kryesisht e modelit me dy korsi, përveç rrugës nacionale Prishtinë-Pejë në gjatësi prej 19.53km, si dhe segmentit të shkurtë të auto udhës Rruga e Kombit me gjatësi 2.78km të cilat janë me 4 korsi. Rruga nacionale Prishtinë-Pejë, segmenti i auto udhës, rrugët tjera nacionale dhe regjionale shërbejnë si nyje kyçe për transport rrugor dhe gjendja e tyre konsiderohet të jetë kryesisht e mirë.

Në total rrjeti rrugor lokal është në gjatësi prej 512.5 km, prej tyre rrugë me zhavorr janë 40.42km (7.89%) dhe të asfaltuara janë 472.058 km (92.10%) . Rrjeti rrugor lokal i komunës së Glllogocit lidhet me rrjetin e rrugëve nacionale përmes rrugëve Prishtinë-Pejë dhe asaj regjionale Mitrovicë-Lipjan. Kryqëzimet kryesore në komunë janë në Komoran dhe në hyrje të Glllogocit tek rrethi.

Rrugët lokale ofrojnë lidhje shumë të mirë në mes të vendbanimeve në zona rurale si dhe me qytetin e Glllogocit. Rrugët lokale janë kryesisht në gjendje të mirë, Me fokus të veçantë duhet të trajtohen ato segmente të rrugëve që kalohen nga fëmijët në baza ditore (shtëpi-shkollë-shtëpi) apo segmentet nga njëri fshat në tjetrin.

Ndotjet akustike dhe pluhuri janë dukuri të zakonshme që rrjedhin si pasojë e lëvizjes së automjeteve të rënda.

Pra prej gjithsejtë nga (472.058) km rrugëve të shtruar me asfalt, me trotuare janë të rregulluara 73,554 Km, apo në përqindje 15,58%. Është me rëndësi që në rrugët ku ka qarkullim me të theksuar të banorëve e në veçanti të nxënësve, të ndërtohen trotuaret

6.6.2. Infrastruktura hekurudhore

Komuna e Glogocit e ka rrjetin hekurudhor me pesë terminale hekurudhore në Dobroshec, Glogoc, Damanek, Baicë dhe Tërdec. Në shërbim të udhëtarëve janë 3 operime ditore në linjën Fushë Kosovë – Glogoc – Pejë. Infrastruktura hekurudhore është nën menaxhim të kompanisë publike 'INFRAKOS'.

Transporti ndër urban i udhëtarëve ka për shërbim një stacion të autobusëve me 12 vend parkingje për autobus si dhe 24 vend parkingje për taxi. Linjat e autobusëve e lidhin Glogocin me Shqipërinë, qytetet Prishtinë, Malishevë dhe Skenderaj, si dhe me të gjitha vendbanimet e Glogocit në drejtimet vajtje dhe ardhje. Frekuentimi bëhet kryesisht me autobus (shiko shtojcën) por në disa fshatra edhe me minibus.

6.6.3. Menaxhimi i Mbeturinave në Komunën e Drenasit

Komuna e Drenasit e ka të hartuar Planin Komunal dhe Rregulloren për Menaxhim të Mbeturinave se bashku me Objektivat dhe aktivitetet e parapara për 5 vite.

Nga analizimi dhe përpunimi i të dhënave të raporteve nga komuna dhe operatori për mbledhjen dhe transportin e mbeturinave komunale KRM "Pastrimi" Sh. A. njësia operative në Glogoc janë nxjerr të dhënat për sasinë e grumbulluar të mbeturinave komunale gjatë vitit 2023. Duhet të cekim se nuk janë bërë analiza për kompozicion të mbeturinave në nivel të komunës. Bazuar në raportin që posedon komuna Raportit të KRM "PASTIRMI", prej sasisë totale 7458 tonë të mbeturinave të grumbulluara nga 7447 ekonomi familjare të shërbyera që është vlerësuar në 58531 banorë, rezulton se gjenerimi i mbeturinave komunale për kokë banori në komunën e Drenasit për vitin 2023 të jetë përafërsisht 127kg/banor/vit.

Aktualisht shërbimi i grumbullimit dhe transportit të mbeturinave në tërë territorin e komunës së Glogocit ofrohet nga operatori KRM "Pastrimi" SH.A., njësia operative në Glogoc

Mbulimi me shërbim të mbledhjes së mbeturinave për ekonomitë familjare deri në fund të vitit 2023 në komunën e Glogocit ka arritur në 84.76 %.

6.6.4. Ujësjellësi

Ndërtimi i rrjetit ekzistues të **ujësjellësit** është realizuar përmes investimeve nga donatorët e ndryshëm, komuna si dhe me kontribut të qytetarëve. Sistemi i ujësjellësit në komunën e Glogocit menaxhohet nga njësia operative e kompanisë regjionale për ujë dhe kanalizim KRU "Prishtina". Vendbanimet me ujësjellës janë gjithsej 12 , pjesërisht kane ujësjellës 3 vendbanime dhe plotësisht pa ujësjellës janë 20 vendbanime:

Për nga numri i banorëve ne këto vendbanime, rezulton që rrjeti i ujësjellës shpërndahet dhe i shërben 26,116 banore (apo 44.6%), pjesërisht kane qasje 6,481 banore (apo 11.1%), ndërsa plotësisht pa ujësjellës janë 25,934 banore (apo 44.3%). Furnizimi me ujë bëhet nga fabrika për punimin e ujit e cila gjendet në fshatin Çikëtova e Vjetër që është e dizajnuar dhe ndërtuar për të furnizuar me ujë industrial dhe me ujë për pije kompleksin industrial të Feronikelit. Për shkak të mungesës së ujit për pije në këtë rajon, është dashur që nga kjo fabrikë si i vetmi burim i furnizimit me ujë të pijes të furnizohet qyteti i Gllogocit dhe disa fshatra përreth. Për furnizim me ujë të fabrikës shfrytëzohet uji nga liqeni artificial i Ujmanit në pjesën veriore të Kosovës.

Komuna së bashku me donator ka investuar edhe në rregullimin e stacionin e pompimit në Fshatin Qikatove e vjetër, si dhe në rregullimin dhe zgjerimin e sistemit të rrjetit të ujësjellësit dhe ndërtimin e dy rezervuarve në Gollbar tek Pishat.

Përveç që nuk mbulohet me ujësjellës më shumë se gjysma e territorit të komunës, edhe në regjionet ku ka sistem të ujësjellësit humbjet e ujit në sistemin distributiv janë shumë të larta dhe llogariten të jenë në shkallë prej 57% deri 60%.

Këto janë humbjet nga sasia e ujit të prodhuar. Këto humbje paraqesin ndryshimin ndërmjet sasisë së prodhuar dhe sasisë së faturuar të ujit. Faktorët kryesor që ndikojnë në këtë shkallë të lartë vlerësohet të jenë: rrjeti i vjetruar i ujësjellësit, kyçjet ilegale, mos-matja e saktë e ujit etj.

Pjesa e popullatës së komunës që nuk kanë qasje në sistemin qendror të furnizimit me ujë, llogaritet që të furnizohet në fund të vitit 2024 ose fillim të viti 2025, varësisht nga zhvillimi i punimeve në teren.

6.6.5. Kanalizimi fekal

Sistemi i kanalizimit është i tipit të ndarë, në komunën e Gllogocit, rol dominues në shpërndarjen dhe shtirjes së rrjetit të kanalizimit, ka luajtur konfiguracioni i terrenit. Rrjeti është i shpërndarë nëpër pika të caktuara të lagjeve dhe fshatrave. **Të gjitha fshatrat e komunës së Drenasit e kanë të instaluar Rrejtin primar të kanalizimit.**

Për vendbanimet me rrjet kanalizimi, të gjithë ujërat e kanalizimit, pa trajtim paraprak, shkarkohen fillimisht në Kolektoret kryesor që janë të ndërtuar nga Fshati Polluzhë në drejtim të Drenasit përgjatë shtratit të lumit Verbica si dhe nga fshati Nekoc në drejtim të Drenasit përgjatë lumit Drenica, ndërsa për momentin derdhet në rrjedhat e Lumit Drenica dhe në këtë mënyrë shkaktojnë ndotje të lumit, tokës dhe sigurisht edhe ujërave nëntokësor. Kolektoret kryesor që përcjellin ujërat e kanalizimit fekale janë HDPE me dimamert prej Ø 400 mm – 1000 mm.

I gjithë rrejt i kanalizimit fekal në pjesën urbane menaxhon Kompania KRU “PRISHTINA”, ndërsa në fshatra është i menaxhuar nga Komania e kontraktuar nga

Komuna. Për hapësirat rurale nuk ka informacione lidhur me rrjetat e kanalizimeve, sepse nuk menaxhohen nga 'Ujësjetësi-Njësi Operative e Ujësjetësit' në Glllogoc.

Rrjeti i kanalizimit atmosferik është ndërtuar pas atij fekal për arsye se ka qenë të organizuar në drejtim të rrjetit hidrografik që gjendet në Komunën e Drenasit. Rrjeti i kanalizimit atmosferik është komplet i orientuar në drejtim të Lumit Drenica dhe përroskave tjera siç është ajo e Verbovcit. Gypat janë nga materialet e ndryshme; Beton, PVC etj. me dimensione të ndryshme.

Pasi që ndërtimi ka marrë hov vitin e fundit (2022-2023), atëherë duhet të parashihet edhe rirregullimi i rrjetit ku duhet të vendoset edhe gypa me diametër më të madh, si për kanalizim fekal ashtu edhe për kanalizim atmosferik, sepse rrjeti ekzistues në pjesë të caktuara të qendres së qytetit nuk i plotëson kërkesat për kanalizim për shkak të rrjetit të vjetër dhe seksionit të gypave jo adekuat për numrin e ekonomive familjare.

Energjetika

Komuna e Drenasit furnizohet me energji elektrike nga Nënstacioni i Glllogocit (NS 110/(10-20) Kv, me dy transformator 2x40 MVA që është në pronësi të KEDS-it, përmesë largpëruesit i 220 kV që

Në tërë territorin e komunës janë ka gjithsej rreth 15.445 konsumator, prej tyre banim (amvisëri-shtëpiak) janë 13.139 konsumator, dhe komercial (biznese) janë 2.036 konsumator.

Telekomunikacioni

Në territorin e Komunës së Glllogocit veprojnë tre operatorë: Vala, Telekomunikacioni i Kosovës (TK) dhe IPKO të cilat ofrojnë telefoni fikse, mobile, televizion kabllor dhe internet brenda zonës urbane, si dhe në tërë vendbanimet rurale. Në rastet e shumta, linjat tele-komunikuese përdorin rrjetin ajror të KEDS-it, respektivisht shtyllat e tensionit të ulët, pa ndonjë planifikim paraprak. Megjithatë, gjendja aktuale e infrastrukturës së telekomunikacionit në komunën e Glllogocit është relativisht e mirë.

Hapësirat publike (parqet dhe Sheshet)

Komuna e Glllogocit ka të identifikuar 8 hapësira publike të cilat gjenden në qytetin e Glllogocit: Sheshi "Fehmi Lladrovci"; Parku i qytetit; (ku sheshi dhe parku janë duke u rirregulluar dhe pritet që punimet të përfundojnë në vitin 2025), Parku i Komunës së re; Parku i Komunës së Vjetër; Hapësira e gjelbëruar e Banesave (tek 5 blloqet); Hapësirë e gjelbëruar tek Çerdhja "Ardhmëria" , Hapësirë e gjelbëruar të Qendra e re zejtare, dhe në vitin 2023 është duke u rregulluar edhe parku tek Pishat në Glllobar, ku janë duke bërë investime në rregullimin e shëtitoreve në këtë park dhe investime të tjera që priten (ndriçim Publik, Ulëse, shporta për mbeturina etj). Në total janë 65.71 ha sipërfaqe të hapësirave të gjelbërta, dhe të cilat mirëmbahen rregullisht.

Në komunën e Glllogocit përfshihen hapësira të projektuara për të akomoduar automjetet – parkingjet. **Parkingjet ekzistuese të menaxhuara nga Komuna** janë: Hapësirat publike (sheshet dhe parqet), kapacitetet infrastrukturore- vend parkingjet

6.7. Shëndetësia dhe mirëqenia sociale

Komuna e Drenasit ka rritur angazhimin dhe projektet për përmirësimin e sektorit shëndetësor dhe të mirëqenies në Drenas. Përmirësimet janë bërë kryesisht në ndërtimin dhe renovimin e institucioneve të reja të mjekësisë familjare, furnizimin me pajisje të reja dhe moderne mjekësore, furnizimi i rregullt me inventarë. Ngjashëm, është angazhuar edhe në fushën e Mirëqenies Sociale, veçmas në zgjidhjen e çështjes së banimit të përkohshëm varësisht nga kërkesat për strehim.

Shërbimet e kujdesit primar shëndetësorë për qytetarët e komunës së Drenasit ofrohen përmes:

1 Qendrës Kryesore të Mjekësisë Familjare, 2 Qendrave të Mjekësisë Familjare dhe 9 Ambulanta të Mjekësisë Familjare në pjesët rurale.

Në QKMF janë të punësuar gjithsej 190 punonjës prej të cilëve 52 janë mjekë/mjekë specialistë nga të cilët konsulentë specialistë janë gjithsej 12, infermierë 127, 5 vozitës të autoambulancës dhe staf administrative 6.

Tabela 5. Numri i personelit ne QKMF

	F	M	Totali
Nr .mjekëve	29	23	52
Infermier	107	20	127
Administratë	2	4	6
Vozitës		5	5
Gjithsej	136	54	190

Sa i përket gjendjes ekzistuese të objekteve shëndetësore në komunën e Drenasit, nga gjithsej 12 objekte shëndetësore, 8 objekte janë vlerësuar të kenë gjendje të mirë, 1 shkëlqyeshëm, 3 objekte me gjendje jo të mirë për arsye sepse mungon hapësira e mjaftueshme si dhe plotësimi me inventarizim të kompletuar sipas udhëzimit administrative

Tabela 6. Institucionet shëndetësore, vendi, gjendja e objektit dhe inventari

Institucioni	Vendndodhja	Gjendja e objektit	Hapësira	Inventarizimi
QKMF	Drenas	Mirë	Mjaftueshëm	Funksionale
QMF	Komoran	Mirë	Mjaftueshëm	Funksionale
QMF	Terstenik	Mirë	Mjaftueshëm	Funksionale
AMF	Baicë	Shkëlqyeshëm	Mjaftueshëm	Pjesërisht

AMF	Abri e Ep	Mirë	Mjaftueshëm	Pjesërisht
AMF	Gllanasellë	Mirë	Mjaftueshëm	Funksionale
AMF	Gradicë	Jo e mire	Jo mjaftueshme	Pjesërisht
AMF	Dobroshec	Jo e mirë në renovim	Jo mjaftueshme	Pjesërisht
AMF	Vasilevë	Jo e mirë	Jo e mjaftueshme	Pjesërisht
AMF	Arllat	E mirë	Jo e mjaftueshme	Funksionale
AMF	Sankoc	E mirë	Mjaftueshëm	Pjesërisht
AMF	Nekoc	E mirë	Mjaftueshëm	Pjesërisht

Nga gjithsej 12 objekte shëndetësore në komunën e Drenasit, 8 prej tyre posedojnë hapësirë të mjaftueshme për ofrimin e shërbimeve shëndetësore, ndërsa 4 objekte kanë nevojë për zgjerim të hapësirës punuese.

Pavarësisht shtrirjes së madhe të rrjetit të institucioneve shëndetësore, numri i vizitave në QKMF vazhdon të mbetet i lartë. Në vitin 2023 numri i vizitave 190578, numri i shërbimeve 353 233, totali i vizitave dhe shërbimeve 543 811 . Në 6 mujin e vitit 2024 kanë qenë 85983 vizita , 191625 shërbime, gjithsej numri i vizitave dhe shërbimeve 277608.

Qendra për Punë Sociale

Në komunën e Drenasit, shërbimet sociale ofrohen nëpërmes Qendrës për Punë Sociale po ashtu edhe asistencë sociale . QPS funksionon me gjithsej 11 zyrtarë të punësuar, nga të cilët 4 janë të angazhuar në ofrimin e shërbimeve sociale,5 në asistencën sociale, 1 zyrtar financiar si dhe drejtori i QPS.

Qendra për Punë Sociale Funksionon me dy sektorë:

1. *Spektori i Shërbimeve Sociale*
2. *Spektori i Mirëqenies Sociale*

Spektori i shërbimeve sociale

Veprimtaria e Shërbimeve Sociale të Qendrës për Punë Sociale fokusohet kryesisht mbrojtjen e këtyre kategorive por jo vetëm:

- Mbrojtjen sociale të fëmijëve dhe rinisë,
- Përkujdesjen dhe mbrojtjen e fëmijëve pa kujdes prindor,
- Mbrojtjen e fëmijëve dhe të ringjeve me nevoja të veçanta dhe atyre me sjellje të çrregulluara.,
- Mbrojtjen sociale të të rriturve në gjendje të nevojës sociale,

- Mbrojtjen e të rriturve me nevoja të veçanta,
- Mbrojtjen e të moshuarve pa kujdes familjar dhe pa mjete për jetesë,
- Punët e kujdestarisë dhe
- Mbrojtja e familjes në realizimin e të drejtave juridike.

Sektori i Mirëqenies Sociale

Në komunën e Drenasit janë gjithsej 873 persona që përfitojnë nga skemat sociale. Numrin më të lartë e përbëjnë pensionet bazike të moshës, skema e pensioneve të veteranëve të luftës dhe familjet e dëshmorëve dhe invalidëve të luftës.

Gjatë vitit 2023 rreth 825 familje kanë përfituar nga skemat e ndihmës sociale, kurse numri i anëtarëve të atyre familjeve është rreth 4992 (varësisht nga muaji) .

Sa i përket kategorisë së shërbimeve sociale, sfida mbetet ende mungesa e një hapësire për qëndrim ditor apo shtëpi të pleqëve, andaj ndërtimi dhe funksionalizimi i një qendre ditore apo shtëpie për pleqtë është një nga prioritetet e Komunës së Drenasit në vitet e ardhshme.

Tabela 7. Numri i familjeve dhe personave që përfituan nga skema e asistencës Sociale, për vitin 2023

Muaj	Nr. i Familjeve	Nr. i anëtarve	Shuma në euro
Janar	994	4559	133.660.00
Shkurt	963	7271	130.910.00
Mars	894	3971	121.830.00
Prill	899	3973	122.680.00
Maj	894	3971	121.830.00
Qershor	873	3888	118.720.00
Korrik	868	3862	118.340.00
Gusht	847	3768	114.510.00
Shtator	839	3735	113.870.00
Tetor	825	3667	112.360.00
Nëntor	815	3589	111.950.00
Dhjetor	824	3681	113.130.00

Burimi: Qendra për punë sociale, Drenas

Tabela 8. Numri i familjeve që përfituan nga skema e asistencës Sociale, në 6 mujorin e vitit 2024

Muaj	Nr.i Familjeve	Shuma në euro
Janar	994	133.660.00

Shkurt	963	130.910.00
Mars	941	127.240.00
Prill	899	122.680.00
Maj	984	121.830.00
Qershor	873	118.720.00

6.8. Gjendja e bujqësisë në Komunën e Drenasit

Bujqësia konsiderohet si njëri nga sektorët më të rëndësishëm në gjithë ekonominë e komunës së Drenasit. Gjithashtu është ndër sektorët që ka ndikim të madh dhe të rëndësishëm në ofrimin e mundësive në punësim dhe në krijimin e të ardhurave për ekonominë familjare.

Megjithatë ky sektor nuk ka pasur përkrahjen e nevojshme deri këto vitet e fundit, meqenëse shumica e projekteve të mëdha nuk e kanë përfshi në hartën e aktiviteteve të tyre, pasi që ato janë orientuar kryesisht në regjionet më “të njohura bujqësore”. Viteve të fundit, duke ju falënderuar rritjes së përkrahjes nga institucionet qendrore dhe lokale, si dhe investimeve nga ana e fermerëve ky sektor po ngritët gradualisht.

Komuna e Drenasit ka sipërfaqe prej 27,563.00 ha prej tyre 14,389.00 ha tokë bujqësore, nga kjo sipërfaqe 5600 hektarë janë nën sistem të ujitjes, tokë pyjore 11.200 ha. Edhe kushtet klimatike

Lartësia mbidetare është prej 500-650m. Rreth 46% e sipërfaqes së territorit të komunës së Drenasit gjendet në lartësinë mbidetare rreth 650m, lartësi kjo që është e përshtatshme për zhvillimin e prodhimitarisë bujqësore, ndërsa pika më e lartë është 1072 mⁱ.

Pjesa e rrafshët e komunës e sidomos lugina përgjatë lumit “Drenica” është tokë me potenciale të mundshme për zhvillimin e bujqësisë intensive, Lumi “Drenica”, kanali i sistemit ujitës Ibër-Lepenc si dhe lumi Verboc janë faktorë të rëndësishëm për zhvillimin e bujqësisë.

Kushtet klimatike janë të përshtatshme për kultivimin e shumicës së kulturave bujqësore.

Bujqësia në komunën e Drenasit karakterizohet me përpjekje të transformimit nga bujqësia që prodhon për nevojat e familjes në atë gjysmë komerciale dhe komerciale.

Shumica e familjeve posedojnë sipërfaqe të tokës mjaft të vogël (1 deri në 2,5 ha) dhe në shumicën e rasteve të shpërndarë në disa parcela. Ky faktor është kufizues për aplikimin e teknologjive bashkëkohore.

Sipërfaqet e tokës së punueshme i janë nënshtruar shkatërrimit të pakontrolluar, edhe pse në nivel më të vogël se në komunat tjera. Ndërtimi i shtëpive pa plan, objekteve

të tjera përcjellëse (të cilat do të mund të ndërtoheshin në toka më pak cilësore), kanë bërë që fondi i tokës bujqësore të zvogëlohet në vazhdimësi.

Fermerët shpesh kanë vështirësi të gjejnë tregje të qëndrueshme për të shitur produktet e tyre, duke u detyruar të shesin me çmime të ulëta. Kjo situatë është pasojë e mungesës së njohurive të fermerëve për mënyrën se si ti qasen tregjeve bashkëkohore në përputhje me kërkesat që kanë këto tregje, mungesa e promovimit të produkteve bujqësore, mungesa e pikave grumbulluese, e pajisjeve për klasifikim dhe paketim të produkteve bujqësore.

Problem në vete edhe mjaft specifik, për këtë komunë është mos shfrytëzimi i sistemit të ujitjes nga ana e fermerëve. Edhe pse me këtë sistem janë të mbuluar rreth 5.600 ha (afër 40 % të tokës bujqësore të komunës), shfrytëzimi i tij për ujitje është vetëm në rreth 500 ha. Kjo është një situatë për të cilën komuna në bashkëpunim me fermerët lokal duhet të gjej një zgjidhje. Analizat e shumta tregojnë se mungesa e ujitjes është faktorë kufizues për zhvillimin e bujqësisë në shumë regjione të vendit. Është humbje e madhe sidomos për komunën por edhe për bujqësinë e vendit që fermerët mos të kenë interesim për ta shfrytëzuar këtë sistem të ujitjes. Ky duhet të jetë njëri nga objektivat kyçe në 4 vitet e ardhshme.

Mungesa e organizimit të fermerëve në shoqata, kooperativa apo forma tjera, i bën ata që mos të jenë konkurrent në tregjet lokale e edhe më pat në ato rajonale e me gjerë. Kjo mund të vërehet edhe me mungesën e mekanizimit bashkëkohor (sidomos në sektorin e pemëve dhe perimeve).

Bazuar edhe në faktin se shumica e fermave dhe kapaciteteve përpunuese janë të vogla duhet të inkurajohet edhe bashkëpunimi horizontal ndërmjet ekonomive bujqësore me qëllim ngritjen e kapaciteteve prodhuese dhe përmirësimit të cilësisë. Ky bashkëpunim do të mundësonte rritje të zingjirit të vlerës së produkteve, duke e rritë vlerën e tyre në treg.

Sikurse edhe në shumicën e rajoneve të vendit, edhe në komunën e Drenasit, marrja me bujqësi është kryesisht profesion i njerëzve më në moshë. Ky fenomen krijon vështirësi për arritjen e efekteve të dëshiruara, posaçërisht kur kemi të bëjmë me futjen e teknologjive të reja dhe inovacionit në bujqësi. Bazuar në këtë fakt është me rëndësi që përmes formave të ndryshme të përkrahjes (subvencione, grande) të përkrahen të rinjtë dhe gratë që të orientohen nga ky sektor.

Komuna e Drenasit ka një buxhet shumë modest për këtë sektor, rreth 30.000 Euro , kurse edhe bashkëpunimet të planifikuara me donatore arrijnë deri 125.000 Euro. Është shumë e rëndësishme që të gjinden edhe forma tjera të përkrahjes, duke shfrytëzuar projekte dhe donatorë të ndryshëm. Kjo ka rëndësi shumë të madhe sidomos për fermerët e vegjël pasi që ata zakonisht nuk përfshihen në skemat e subvencioneve dhe grandeve.

6.8.1. Sektori i prodhimit bimorë

Në regionin e komunës së Drenasit dominojnë sipërfaqet me drithëra (grurë, misër, elb, tërshëre). Në tabelën në vijim janë dhënë sipërfaqet për të cilat fermerët kanë aplikuar për subvencione. Ku shihet se dominim absolut kanë drithërat por edhe tek pemët e perimet ka një tendencë të rritjes së sipërfaqeve. Në krahasim me regjistrimin e bujqësisë të bërë në vitin 2014, po thuajse në çdo sektor ka rritje të sipërfaqeve, sidomos te pemët dhe perimet që shkon deri 100 %.

Tabela 9. Aplikuesit tre vitet e fundit (2022,2023,2024)

Vitet	Nr i fermerëve	Grurë/ha	Misër/ha	Elb/ha	Tërsher/ha	Thekër/ha	Pemë/ha	Perime/ha
2022	1004	1913.93	1917.18	28.52	60.55	/	170.44	94.92
2023	1163	2643.6	2014.1	23.19	74.59	2.43	166.5	54.41
2024	1127	2500.00	2400.10	44.6	99.33	1.05	200.00	170.08

Burimi: Drejtoria për Bujqësi, 2024

Nga pemët dominojnë mollët me rreth 75% dhe kumbulla me rreth 15%. Në këto tri vitet e fundit kanë filluar me kultivimin e sipërfaqeve të mbjella edhe me pemët me vlerë siç janë arra, lajthia dhe pemët e imta (fruta manore).

Sa i përket sipërfaqeve me perime edhe pse ka rritje të sipërfaqeve, ende shumica e sipërfaqeve janë për prodhim për nevojat e familjes, sasi shumë e vogël për treg. Gjithashtu edhe teknologjia e kultivimit të tyre është ende larg nivelit të prodhimit bashkë kohor të perimeve. Rreth 70 % të sipërfaqeve me perime janë me spec, domate, tranguj dhe qepë. Perimet tjera janë në sipërfaqe shumë të vogla, kryesisht në kopshte për rreth shtëpive për nevoja të familjes.

Sfidat më të shpeshta me të cilat ballafaqohen kultivuesit e këtyre kulturave bujqësore në komunën e Drenasit janë: fragmentimi i tokës, mekanizimi i vjetruar, mungesa e mjeteve financiare për investime, mungesa e masave mbrojtëse nga breshëri, mungesa e pikave për grumbullimin dhe ruajtjen e prodhimeve, produktiviteti i ulët si pasojë të pemishteve të vjetërsuara, përmbytjet e plantacioneve si pasojë e vërshimeve dhe mungesës së sistemeve të drenazhës në to.

Duke pasur parasysh sipërfaqet e vogla të tokës që kanë fermerët, sektori i pemëve e posaçërisht i perimeve mund të jetë me shumë interes për të ardhmen e bujqësisë së komunës së Drenasit. Kjo është sidomos me rëndësi kur kemi sipërfaqe të mëdha që mund të ujiten në këtë komunë.

Është shumë me rëndësi ngritja e kapaciteteve të fermerëve (përmes, trajnimeve, vizitave të prodhuesit e komunave tjera, dhe atyre të regjionit) në mënyrë që ata të jenë në gjendje të aplikojnë teknologjitë moderne dhe at inovative në prodhimin bimorë.

Krijimi i pikave grumbulluese për ruajtjen e pemëve dhe perimeve është një masë tjetër tepër e promovimi i produkteve lokale bujqësore. Organizimi i një panairi lokal të produkteve bujqësore dhe pjesëmarrja e prodhuesve në panaiere tjera do të ishte me shume interes.

6.8.2. Sektori i Bletarisë

Një prej sektorëve më profitabil në fushën e bujqësisë është edhe bletaria. Komuna e Drenasit ka një pozitë të volitshme gjeografike për kultivimin e bletarisë. Aktualisht, në komunën e Drenasit llogaritet të jenë mbi 5000 koshere bletë.

Ky sektor është përkrahur nga komuna në formën e rritjes së numrit të koshereve dhe bletarëve, por me gjithë përkrahjen nga komuna bletarët nuk kanë arritur të zhvillohen për sa i përket rritjes së numrit të produkteve të bletës, si psh.: propolisi, qumështi i bletës, poleni, etj. Bletarët janë të organizuar nëpërmjet Shoqatës së Bletarëve, ku herë pas here mbajnë trajnime dhe ligjërata për bletarët e rinj, mbi kultivimin e bletëve. Megjithatë, edukimi i bletarëve edhe më tutje mbetet sfidë e komunës dhe e Shoqatës së Bletarëve, sidomos në kontrollin dhe menaxhimin e sëmundjeve të bletëve. Regjistrimi i bletishteve, krijimi i pasaportës së bletës, lokalizimi i bletishteve, kultivimi i bimëve mjaltë-dhënëse dhe përpilimi dhe monitorimi i listës së sigurt të barnave për bletët, mbetet edhe me tutje sfidë për bletarët, Shoqatën e Bletarëve dhe komunën e Drenasit.

Përkushtimi i komunës duhet të fokusohet në avancimin e bletarisë në Drenas, nëpërmjet avancimit të bletarëve në aspektin profesional, zgjerimin e produkteve të bletës, dhe rritjen e kontrollit dhe menaxhimit të sëmundjeve të bletëve.

6.8.3. Sektori i Blegtorisë

Në komunën e Drenasit ekziston potencial i lartë për zhvillimin e blegtorisë, meqë kualiteti i tokës, kushtet klimatike, por edhe burimet e ujit janë mjaft të favorshme. Sipas të dhënave nga Regjistrimi i Bujqësisë i vitit 2014, Drenasi posedon rreth 6,692 ha me livadhe dhe kullota, të cilat paraqesin mundësi të mëdha për zhvillimin e blegtorisë. Për më tepër, si përparësi është që 86% të sipërfaqeve të kullotave janë kullota në tokë të përbashkët.

Rreth 4000 ekonomi bujqësore merren me rritjen e gjedheve, deleve si dhe dhive ndërsa prodhimi i mishit dhe bulmetit, janë produktet kryesore që prodhohen nga sektori i blegtorisë në komunën e Drenasit. Shumë pak prej ekonomive bujqësore në komunën e Drenasit merren me rritjen dhe mbajtjen e gjedheve për nevojat e konsumit familjar kurse pjesa ma e madhe prej tyre i mbajnë për nevoja të tregut.

Në sektorin e shpezëtarisë-madhësia e tufës së shpendëve deri në 150 copë, përfaqësohet rreth 70% e ekonomive bujqësore.

Tabela 10. Aplikuesit tre vitet e fundit (2022,2023,2024)

Vitet	Lop	Dele	Dhi	Bletë	Pula	Bimë mjekësore
2022	1450	3922	632	4369	10000	3.33
2023	1441	4865	518	3951	27000	1.36
2024	1900	5017	631	5458	8000	2.5

Fermerët e gjedheve në komunën e Drenasit kanë nevojë për investime në stalla dhe objekte përcjellëse. Investim në makineri të reja për prodhimin e ushqimit për kafshë duke i modernizuar ato në përputhje me standardet ekzistuese për mirëqenie të kafshëve dhe mjedisit.

Në komunën e Drenasit aktualisht **nuk ka pikë grumbulluese** të qumështit apo nënprodukteve të qumështit, prandaj është e rëndësishme të nxitet dhe ndihmohet krijimi i dy deri tri qendrave grumbulluese për prodhime blegtorale, ku blegtorët do të kenë mundësi që të bëjnë grumbullimin e qumështit apo nënprodukteve të qumështit.

Është shumë me rëndësi që fermerët të përgatiten edhe për arritjen e standardeve për siguri dhe higjienë të ushqimit, për mirëmbajtje të kafshëve dhe mbrojtje të mjedisit. Komuna duhet të angazhohet në rritjen e ndërgjegjësimit të fermerëve ndaj ndotjes së mjedisit, posaçërisht ndikimit që mbetjet e ndryshme nga ferma mund të ketë tek ujërat nëntokësorë.

6.9. Turizmi dhe trashëgimia kulturore, rinia dhe sporti

6.9.1. Turizmi

Edhe pse Komuna e Drenasit karakterizohet me mundësi të shumta të zhvillimit të turizmit kulturor dhe rural, kjo pjesë e aktivitetit ekonomik, po thuhet është komplet e pa shfrytëzuar. Viset malore siç janë Çyçavica, Vargmalet e Berishës e Kosmaçi e rrisin potencialin konkurrues për zhvillimin e turizmit të qëndrueshëm në komunën e Drenasit

Vendet me potencial të lartë turistik dhe atraktive për zhvillimin e turizmit si Pishat e Gllobarit ,Kalaja e Vuçakut ,Kalaja e Verbovcit, Liqeni i Vasilevës, lumenjtë Drenica dhe Verbica, Gryka e “Gurit të Plakës”. Guri i Gradinës, ,Pishat e Komoranit etj. paraqesin disa nga burimet e rëndësishme për zhvillimin e turizmit në Drenas.

Nuk ka ofertë akomoduse dhe hapësirat për kampim, që kryesisht mund të bëhen në afërsi të Liqenit të Vasilevës. Ajo çfarë synohet është ngritja e standardeve të akomodimit, për të përmbushur pritjet e vizitorëve dhe krijimin e vlerës së shtuar.

Për më tepër, rritja e investimeve dhe promovimi i shpellave sikurse janë: Shpella e Peshterrit në Nekovc, Shpella e Kizharekës, Shpella e Kokilit në Verboc, Shpella e Baicës dhe Shpella e Gllanasellës, do të ndikonte në rritjen e vizitave turistike nga turistë vendor dhe të huaj. Poashtu, komuna e Drenasit ka një trashëgimi mjaft të pasur kulturore me objekte ose monumente të trashëgimisë kulturore, të periudhave të ndryshme historike si Kalaja e Vuçakut dhe Kalaja e Verbocit Kalaja e Verbocit dhe etj.

Në bashkëpunim me agjenci dhe operatorë turistikë vendor dhe ndërkombëtar duhet të zhvillohen dhe promovohen paketa të reja turistike. Përveç kësaj, rekomandohet të bëhet listimi i të gjitha atraksioneve turistike dhe të trashëgimisë kulturore në platformat online siç janë: Trip Advisor, Four Square, Wikipedia, etj. Gjithashtu, të bëhet shënjestimi dhe digjitalizimi i shtigjeve të vrapimit dhe ecjes malore.

Dy atraksione turistike që ja vlejné te theksohen janë :

Kalaja e Vuçakut, ndodhet rreth 12 kilometra në jugperëndim të Drenasit, shtrihet mbi dy kreshta shkëmbore dhe ka qenë një pikë e rëndësishme gjeostrategjike që nga antikiteti. Kjo u dëshmuar me muret rrethuese, mbrojtëse dhe banimit të hershëm, ku u zbulua spolia me shkrim dedikuar një perandori romak. Gërmimet arkeologjike në Kalanë e Vuçakut kanë filluar në vitin 2017 nga Instituti Arkeologjik i Kosovës, nën udhëheqjen e arkeologut Shafi Gashi. Megjithatë, sado premtuese ishin gërmime, ato u ndërpre në vitin 2019 për shkak të mungesës së buxhetit, ndërsa në kohën e pandemisë, gërmimet u ndërpre plotësisht dhe rifilluan me sukses në vitin 2024. Në këto gërmime të reja, është zbuluar një altar romak në murin rrethues të kalasë, i cili daton në gjysmën e parë të shekullit III të Epokës së Re. Ky altar është një spolie i ripërdorur në ndërtimin e kalasë gjatë periudhës së Justinianit (527-565). Zbulimet arkeologjike tregojnë për vazhdueshmërinë e jetës në këtë vend nga parahistoria, në mesjetë e deri më sot, duke zhvendosur kufijtë dhe hartat e pranisë së monumenteve kushtuar perandorëve romakë si dhe artefakteve të hershme duke përfshirë enë tryeze dhe amfora transporti. Ky zbulim tregon se Kalaja e Vuçakut ka qenë një vend i rëndësishëm për jetën shoqërore në zemrën e Kosovës, duke qenë në lidhje me Kalanë e Verbocit dhe Gradinës së Llapushnikut, të cilat do të hulumtohen dhe harta arkeologjike do të pasurohet për komunën tonë dhe Kosovën si destinacion turistik-arkeologjik me vlera të mëdha.

Pishat e Gllobarit Gllobari është fshat i cili gjendet shumë afër qytetit të Drenasit. Në këtë fshat gjindet parku i cili është mjaft i njohur për pyjet e bukura me pisha të cilat ofrojnë një pamje të mrekullueshme dhe të për përshtatshme për zhvillimin e aktiviteteve të turizmit. Ky vend i cili në të kaluarën ishte mjaft i popullarizuar për

vendasit lokal tashmë me investimet e reja nga ana e Komunës së Drenasit ka filluar të bëhet atraksion i ri turistik edhe për qytetarët e Drenasit dhe Komunave përreth.

Me rreth 40 ha sipërfaqe totale, 11,430 m² investime infrastrukturore, si dhe investimet pothuajse të përfunduara në infrastrukturën përcjellëse nga autoritetet komunale si shtigje për çiklisteje e vrapim, pishat e Gllobarit pritet të jenë destinacioni i ri natyror i ecjes, piknikut, kampingut, relaksit , e qëndrimit ditor. Investimet private të cilat parashihen të ndodhin më pas do të jenë edhe një shtyese shtesë që ky vend të bëhet njëri nga atraksionet turistike në Kosovë.

Afër PID rreth 3 km gjinden Liqet artificial te Vasilevës të formuar nga grumbullimi i dheut nga Korporata Energjetike e Kosovës në një teren piktoresk të rrethuar me pyje të ulëta ku ka mjaft shtazë të egra një vend atraktiv për zhvillimin e eko-turizmit me një sipërfaqen prej 176600m².

Uji i thartë në fshatin Poklek ,nje burim natyror ne largësi prej 2.5 km nga qyteti i Drenasit me një sipërfaqe prej 7278m²,uji I thart në fshatin Verboc me një sipërfaqe prej 182m², vrella në fshatin Krajkov me një sipërfaqe prej 4000m² si dhe vrella në fshatin Baicë me nje sipërfaqe prej 3060m².

6.9.2. Kultura dhe sporti

Këto vitet e fundit komuna ka qenë e përqendruar mjaft shume në intensifikimin e aktiviteteve që kanë të bëjnë me aktivitetet rinore dhe sportive. Megjithatë buxheti shumë i vogël që ka komuna për këto aktivitete është faktorë mjaft kufizues. Buxhet maksimal nga komuna për OJQ është përafërsisht 123,000 Euro.

Në Komunën e Drenasit janë rreth 34 organizata të regjistruara si OJQ aktive , prej të cilave 4 prej tyre janë me aktivitete Kulturore, 4 janë me aktivitete rinore, por nga to ka edhe individ që kryejnë aktivitete të ndryshme në këto fusha.

Palestra sportive e përzgjedhur edhe nga UEFA dhe qe është ne gjendje shumë te mire, qe ka rreth 880 ulëse pastaj edhe sallat e tjera te sportit në shumicën e shkollave.

Ekipet e ndara si ne futboll ashtu edhe ne volejboll te kualifikuara, kanë mbështetje financiare si ato nga Komuna por edhe donatorë të ndryshëm.

Numri i organizatave jo-qeveritare rinore, numri i shfaqjeve dhe performancave artistike në shtëpinë e kulturës, numri i klubeve sportive sipas llojit të sportit, janë si në vijim;

Nr	Emri OJQ - Klubit, Shoqatës	Vendi	Lloji i organizatës
----	-----------------------------	-------	---------------------

1	KVRL- <u>Këshilli i veprimit rinor lokalë</u> Drenas	Drenas	Rinore
2	Liderët e së Ardhmes	Drenas	Rinore
3	Humanus Vita	Drenas	Rinore
4	OJQ CEDE – Qendra për Edukim dhe Zhvillim të Mjedisit	Drenas	Rinore

Tabela 11. OJQ-të Rinore

Burimi: Drejtoria për Kulturë, Rini dhe Sport

Tabela 12. Aktivitetet e mbajtura në sallën e Kulturës

Numri i aktiviteve	Vendi i mbajtjes se aktiviteve	Viti	Lloji i aktiviteve
9	Salla e Kulturës	2024	Kulturore

Tabela 13. OJQ-të - Klubet, Shoqatat Sportive të Regjistruara në MAP dhe DKRS - AKTIVE 2023

Nr	Emri OJQ - Klubit,Shoqatës	Vendi	Lloji i sportit
1	Football Club FERONIKELI 74	Drenas	Futboll
2	Futsal Klub - LIQENI	Drenas	Futboll
3	New Stars Soccer School	Drenas	Futboll
4	Klubi Futsall “ Drenasi”	Drenas	Futboll
5	Klubi i Futsall “ Komorani”	Drenas	Futboll
6	Shoqata e të Shurëdhve Drenas	Drenas	Futboll
7	Klubi Futbollit - Ferinikeli (femrat)	Drenas	Futboll
8	Klubi i Futbollit “Yjet”	Drenas	Futboll
9	Klubi i Volejbollit- FERONIKELI (meshkujt)	Drenas	Volejball
10	KLUBI VOLEJBOLLIT - GRYKA (femrat)	Drenas	Volejball
11	Klubi Volejbollit FERONIKELI - femrat	Drenas	Volejball
12	Klubi i Hendbollit „DRENICA"	Drenas	Hendboll
13	Klubi i Pingpongut DRENASI	Drenas	PingPong
14	Klubi i Boksit DRENASI - Drenas	Drenas	Boks
15	Klubi motoristëve Motocross - DRENASI	Drenas	Motoristë
16	Klubi i Shenjë. dhe Shigjetarisë - QËNDRESA	Drenas	Shigjetari
17	Klubi i Shigjetarisë - FERRONIKELI	Drenas	Shigjetari
18	Klubi i Shahut Drenasi	Drenas	Shah
19	Klubi i shahut te femrave te DRENASIT	Drenas	Shah
20	Klubi i Ngjitjes - KETRAT	Drenas	Ngjitje
21	Shoqata e Peshkatarve - DRENICA	Drenas	Peshkim
22	Klubi i Shenjëtariisë BESIM MALA - MURRIZI	Drenas	Shenjitari
23	Auto Moto Karting Klubi - DRENICA Racing	Drenas	Automoto
24	Shoqata e Pedagogëve e sportit shkollor të Kulturës Fizike – Komunale,Regjonale, Republikane	Drenas	Te gjitha plasmanet

25	Shoqata e Veteranëve të Edukimit Fizik dhe Sportit	Drenas	Shpend Bogiqi
26	Klubi Notit - DREFINA	Drenas	Ekrem Mehmeti

Janë gjithsejtë katër Biblioteka të cilat kanë nevojë për investime në infrastrukturë fizike.

Qendra Rinore është pasive edhe pse është në infrastrukture të mire. Salla e kulturës është funksionale por me infrastrukture minimale për funksion.

Asnjë aktivitet kulturor nuk është i digjitalizuar, andaj planifikohet që në sallën e re të kulturës të jete çdo gjë e digjitalizuar.

Sa i përket panairove dhe festivaleve të ndryshme janë si në vijim:

Tabela 14. Panairot dhe festivalet tradicionale

Aktivitetet Kulturore, Sportive dhe Rinore	
-	Aktiviteti festiv për nderë të 17 shkurtit mbahet dhe ka program të gjatë festiv;
-	17 Prilli aktiviteti “ Sofra Poetike Ymer Elshani” mbahet ç’do vit;
-	14 Qershori aktivitete kulturore, Sportive për nderë të Ditës së Çlirimit të Drenasit;
-	Aktiviteti Ditët e Mërgatës gjatë muajit Korrik - Gusht që përkrahet edhe nga Komuna përmes Subvencioneve.
-	Revista Realiteti i organizatave rinore nuk është aktive më;
-	Kongresi i Manastirit po, qe mbahet nga data 16 deri 22 Nëntor;
-	Mbajtja e festivalit të grupeve kulturo-artistike të shkollave fillore me karakter garues
-	Aktivitete për nder të festave të Nëntorit
-	Humoriada dhe Folklori nuk janë me aktive;
-	Aktiviteti i organizuar nga OJQ “Art Club Rifat Kukaj” aktivitete të orës letrare të mbajtura të Guri i Plakës me poet nga Diaspora dhe vendi.
-	14 shtator organizimi i Muajit të Rinisë i cili organizohet nga sektori i Rinisë në bashkëpunim me OJQ-të Rinore
-	Aktivitete rinore për nderë të mjedisit, ambientit, Tokës etj.
-	Garat komunale të shkollave në të gjitha plasmanët në nivel komunal të organizuara nga DKRS dhe DKA

Burimi: Drejtoria për Kulturë, Rini dhe Sport

Planifikohet të ndërtohet pra salla e kulturës që i mbulon të gjitha aktivitetet kulturore, dhe krijon kushte të favorshme për të gjitha këto aktivitete.

Muzeu etnokulturor është aktiv dhe pasurimi i tij me fakte tjera dhe rritja e numrit të vizitorëve në të do të jete ndër objektivat kryesor për vitet

6.9.3. Rinia

Të rinjtë e Drenasit, si në shumë komuna të tjera në Kosovë, përballen me një gamë të sfidave të ndryshme që ndikojnë në zhvillimin e tyre personal, profesional dhe social. Këto sfida, ndonëse të ndryshme në natyrë, shpesh kanë rrënjë të përbashkëta me ato të hasura në shumë vende të tjera.

Komuna është e angazhuar për krijimin e një ambienti përkrahës dhe të pranueshëm është thelbësor për të adresuar këto probleme. Përfshirja e të rinjve në proceset vendimmarrëse, ndonëse ka mjaft përparime, ende mbetet një sfidë. Është e nevojshme të ndërtohen platforma dhe të krijohen mundësi për përfshirje aktive të rinjve në diskutime dhe vendime që i prekin ata direkt.

Përballja me këto sfida kërkon angazhim të përbashkët nga qeveria, sektori privat, organizatat joqeveritare dhe komuniteti në përgjithësi. Është jetike që të adresohen këto sfida për të ndihmuar të rinjtë të zhvillohen në të gjitha aspektet e jetës së tyre. Kjo përfshirje do të ndërtojë një mjedis më të mirë për të ardhmen e tyre dhe do të sigurojë një shoqëri më gjithëpërfshirëse dhe demokratike.

6.10. SWOT analiza

Përparësitë	Dobësitë
<p>Pozicioni Gjeografik:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Burime Natyrore - Trashëgimia Kulturore - Popullsia e re - Mjedis miqësor për biznese 	<p>Infrastrukturë publike jo e mirë (sidomos ujësjellësi, kanalizimi)</p> <p>Papunësia</p> <p>Orientimi i bizneseve nga shërbimet, shumë pak nga prodhimi</p> <p>Menaxhimi jo i mirë i resurseve natyrore tokës dhe sistemeve të ujjes</p> <p>Koncentrimi i bizneseve vetëm ne zona urbane (Gllogoc, Komoran)</p> <p>Buxheti i vogël i komunës</p>
Rreziqet	Mundësitë
<p>Emigrimi (posaçërisht i të rinjve, jashtë vendit dhe në qendra të mëdha)</p> <p>Konkurrenca Rajonale</p> <p>Degradimi i Mjedisit</p> <p>Ndryshimet në Politikat e Zhvillimit në nivel vendi</p> <p>Burime të kufizuara financiare për projekte kapitale</p>	<p>Zhvillimi Ekonomik</p> <p>Infrastruktura Moderne</p> <p>Turizmi dhe trashëgimia kulturore</p> <p>Edukimi dhe Trajnimi.</p> <p>Bashkëpunimi nder komunal (në projekte të përbashkëta)</p>

6.11. Analiza e situatës

Pema e Problemit për Komunën e Drenasit (Efektet) paraqet një analizë të detajuar të problemeve kryesore me të cilat përballet komuna, duke e ndarë problemin kryesor në degëzime që pasqyrojnë shkaqet dhe pasojat e tij. Në këtë rast, mund të përqendrohemi te sfidat ekonomike, infrastrukturore, shoqërore dhe mjedisore që ndikojnë në zhvillimin e qëndrueshëm të komunës. Këtu do të fokusohemi te efektet, pra te pasojat që ndodhin si rezultat i problemeve të theksuara në zonën e Drenasit.

Efektet (Pasoja) e këtyre problemeve mund të përmbliidhen si në vijim:

Ekonomia lokale dhe punësimi, Komuna e Drenasit ka qenë mjaft aktive për krijimin e një ambienti miqësor me bizneset Megjithatë ka ende familje që përballen me të ardhura të pamjaftueshme që kufizon mundësitë për investime në arsim, shëndetësi dhe mirëqenie.

Migrimi i të rinjve, në qendrat urbane dhe jashtë vendit, për shkak të mundësive ekonomike më të mira për jetesë dhe punësim, në qytete të mëdha ose jashtë vendit. Kjo situatë prodhon zvogëlimi të fuqisë punëtore lokale si dhe reduktimi i punëtorëve të kualifikuar dhe i fuqisë punëtore për industrinë dhe bujqësinë lokale.

Mungesa e investimeve (qoftë nga niveli qendror, apo investitorë tjerë), në zhvillimin e sektorëve kyç dhe zhvillim të qëndrueshëm, bën që sektorët kyç si bujqësia dhe industria të mos arrijnë potencialin e tyre të plotë.

Bizneset dhe fermerët lokalë përballen me mungesë inovacioni dhe teknologjish të avancuara, duke u kufizuar në mundësitë për rritje të qëndrueshme.

Vërehet varësi e madhe nga asistencë sociale që për rezultat ka mundësi të vogla për zhvillim ekonomik dhe përmirësim të kushteve të jetesës. Shumë familje varen nga skemat e asistencës sociale, duke rënduar sistemin financiar të komunës dhe duke krijuar një cikël varësie.

Arsimi, Hartimi i Strategjisë së Zhvillimit të Arsimit Prauniversitar në Komunën e Drenasit 2024/25 - 2028/29, tregon për rëndësinë dhe angazhimin e komunës për ti adresuar problemet dhe prioritetet e zhvillimit të këtij sektori për 5 vitet e ardhshme. ju ka qasur me seriozitet, me qëllim të përballjes me kërkesat e tregut të punës.

Cilësia e jetesës, Megjithëse në Infrastrukturën rrugore është bërë shumë punë, në pjesën tjetër të infrastrukturës (posaçërisht ujësjellësi, kanalizim, energji elektrike,) ka ende shumë punë për të bërë, në mënyrë që të eliminohen këto vështirësi të cilat krijojnë probleme e të cilat ndikojnë negativisht në standardin e jetesës së banorëve.

Qasja në shërbime shëndetësore: Për shkak të numrit të madh të vizitave mjekësore , qytetarët përballen me vështirësi në qasjen në shërbime shëndetësore cilësore.

Rritje e ndotjes dhe degradimit të mjedisit si dhe menaxhimi i dobët i mbetjeve, ndotja e ajrit dhe ujit si dhe shfrytëzimi jo i duhur i tokave. Të gjitha këto përkeqësojnë cilësinë e mjedisit dhe ndikojnë negativisht në shëndetin e komunitetit.

Këto efekte përfaqësojnë një rrjedhojë direkte të problemeve ekzistuese në komunën e Drenasit dhe nënvizojnë nevojën për një qasje të gjithanshme dhe strategjike për të përmirësuar gjendjen ekonomike, sociale dhe infrastrukturore të komunës.

6.12. Përmbledhja e sfidave

Komuna e Drenasit përballlet me një sërë sfidash ekonomike, sociale, arsimore dhe infrastrukturore. Ekonomia përballlet me probleme të investimeve dhe teknologjive të vjetruara, ndërsa papunësia dhe varfëria ndikojnë në mirëqenien sociale. Sistemi i arsimit ka nevojë për përmirësime të dukshme në infrastrukturë (laboratorë, kabinete) dhe cilësi, ndërsa shërbimet publike dhe infrastruktura (posaçërisht në pjesën e ujësjellësit dhe kanalizimit) kërkojnë investime të konsiderueshme për të përmbushur nevojat e qytetarëve.

Mungesa e investimeve në sektorë të rinj dhe mungesa e diversifikimit të ekonomisë mund të ndikojnë në varësinë nga disa sektorë tradicionalë, si bujqësia.

Edhe pse komuna e Drenasit njihet si njëra nga komunat që në nivel të administratës ka avancuar shumë në barazinë gjinore, dhe më transparente gratë në komunë ende përballen me pengesa për integrimin e plotë në tregun e punës dhe kanë qasje të kufizuar në burime dhe shërbime.

6.12.1. Sfidat në sektorin e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural

Spektori i bujqësisë në Komunën e Drenasit përballlet me sfida të ndryshme që kufizojnë zhvillimin dhe rritjen e këtij sektori

Përdorimi i teknikave tradicionale të bujqësisë dhe pajisje të vjetra, shpesh çon në efikasitet të ulët dhe prodhimtari të kufizuar. Nevojiten investime në mekanizim modern dhe pajisje teknologjike që do të ndihmonin në përmirësimin e cilësisë dhe sasisë së prodhimit bujqësor.

Ujitja është një problem i madh për fermerët në Drenas, pasi një pjesë e madhe e tokave bujqësore mbështetet vetëm në reshjet e shiut, duke e bërë prodhimin bujqësor të varur nga kushtet klimatike. Ky problem është mjaft specifik për këtë komunë pasi që nuk shfrytëzohen madje as sistemet ekzistuese të ujitjes, si dhe po thuaj se nuk ka fare investime në këtë fushë.

Shumica e fermerëve posedojnë parcela të vogla dhe të fragmentuara, gjë që e bën të vështirë implementimin e metodave më të avancuara të bujqësisë dhe krijon vështirësi në mekanizimin e plotë të fermave. Për shkak të kufizimeve ligjore dhe kadastrave të

vjetra, është e vështirë për fermerët të bashkojnë ose të blejnë toka shtesë për të zgjeruar operacionet e tyre. Komercioni i ndërprerë (i filluar shumë dekada më herët), shkakton shumë probleme tek pronarët e tokave që janë të përfshira në këtë proces.

Fermerët shpesh përballen me vështirësi për të shitur prodhimet e tyre për shkak të qasjes së kufizuar në tregjet lokale dhe kombëtare.

Gjithashtu fermerët përballen me konkurrencë të lartë dhe shpesh janë të detyruar të shesin produktet e tyre me çmime të ulëta, duke ulur përfitimet e tyre financiare.

Ndryshimet klimatike kanë sjellë rritje të temperaturave dhe mot të paparashikueshëm, duke ndikuar në ciklet e prodhimit bujqësor dhe rrezikun nga sëmundjet dhe dëmtuesit. Fermerët në këtë komunë (sikurse edhe në gjithë Kosovën), kanë pak njohuri për pasojat që sjellin këto ndryshime, dhe mënyrën e përballjes me pasojat e këtyre ndryshimeve.

Fermerët kanë vështirësi të ruajnë produktet e tyre për periudha më të gjata për shkak të mungesës së objekteve (qendrave grumbulluese, depove, etj) të ruajtjes me temperaturë të kontrolluar dhe teknologjive për ruajtje.

Këto sfida kërkojnë një qasje të gjithanshme për zhvillimin e sektorit të bujqësisë në Drenas, duke përfshirë investime në infrastrukturë, mekanizim, trajnime për fermerët dhe një strategji më të mirë për qasjen në tregje dhe rritjen e kapacitetit prodhues.

6.12.2. Sfidat në sektorin e Arsimit

Zhvillimet demografike tregojnë një rënje të lartë në popullatën e re ,për shkak të rënies së vazhdueshme të lindjeve dhe shkak të emigrimit të rinjve dhe familjeve të reja.

Komuna e Drenasit gjegjësisht DKA ka vendosur fokus strategjik për përmirësimin e rëndësisë së programeve të shkollave sipas nevoja të tregut të punës në harmonizim me Kornizen Kurrikulare të Kosovës dhe të ofroj sistematikisht përvojë pune dhe praktikë profesional në cilësin më të lartë.

Ndarja e buxhetit për kategorit ekonomike, mallra dhe shërbime, shërbime komunale dhe kapitale të vogla për kokë nxënësi janë tepër të vogla, të papërbalueshme për koston vjetore të shkollave sipas formulues së financimit , e cila duhet të ndryshoj në aspektin e rritjes të graniti specifik për Arsim.

6.12.3. Sfidat në sektorin e Infrastrukturës

Edhe pse në vitet e fundit ka pasur përmirësime në infrastrukturë (sidomos në infrastrukturën rrugore) megjithatë, sektori i infrastrukturës në Komunën e Drenasit përballet me një sërë sfidash që ndikojnë në zhvillimin ekonomik dhe cilësinë e jetës së banorëve.

Mbulimi i të gjitha fshatrave me ujësjellës është njëra nga sfidat për infrastrukturën e komunës së Drenasit.. Infrastruktura e dobët për furnizimin me ujë: Rrjeti i ujësjellësit është i vjetër dhe shpesh ka rrjedhje apo probleme të tjera teknike (humbjet e mëdha deri 50 %).

Shumë pjesë të qytetit dhe fshatrat kanë sisteme të kanalizimeve të vjetruara ose të paplota, duke krijuar rrezik për ndotjen e mjedisit dhe shëndetin publik, veçanërisht gjatë shirave të mëdha.

6.12.4. Sfidat në sektorin e Shëndetësisë dhe Mirëqenies Sociale:

Sektori i shëndetësisë dhe mirëqenies sociale në Komunën e Drenasit përballet me një sërë sfidash që ndikojnë në ofrimin e shërbimeve të nevojshme për qytetarët.

Disa qendra shëndetësore në komunë janë të vjetërsuara dhe nuk përmbushin standardet bashkëkohore të ofrimit të shërbimeve shëndetësore. Nga të gjitha institucionet në komunë shtatë funksionojnë pjesërisht sepse mungon qoftë ndonjë pajisje mjekësore apo edhe ndonjë nga inventari.

Shumë prej institucioneve shëndetësore nuk janë të pajisura me teknologji dhe pajisje moderne, duke e bërë të vështirë për profesionistët shëndetësorë të ofrojnë kujdes cilësor.

Pavarësisht shtrirjes së madhe të rrjetit të institucioneve shëndetësore, numri i vizitave në QKMF vazhdon të mbetet i lartë. Në vitin 2023 numri i vizitave 190578, numri i shërbimeve 353 233, totali i vizitave dhe shërbimeve 543 811. Në 6 mujin e vitit 2024 kanë qenë 85983 vizita , 191625 shërbime, gjithsejt numri i vizitave dhe shërbimeve 277608.

Financimi për shërbimet shëndetësore është i kufizuar, gjë që ndikon në ofrimin e barnave, pajisjeve mjekësore dhe përmirësimin e kushteve në qendrat shëndetësore.

Komuna shpesh përballet me mungesë të burimeve për të ofruar shërbime të specializuara, si trajtimet për sëmundje kronike, kujdesin dhe shërbimet për shëndetin mendor.

Është e nevojshme që të ketë mbështetje më të mirë për personat që përballen me çrregullime të shëndetit mendor. Shërbimet e psikologjisë dhe psikiatrisë janë të kufizuara dhe nuk janë të arritshme për shumicën e banorëve.

Personat në nevojë, si të moshuarit, të pastrehët dhe personat me aftësi të kufizuara, përballen me mungesë të shërbimeve sociale dhe mbështetjes së nevojshme.

Shërbimet emergjente

Kapacitetet për të trajtuar situatat emergjente, si aksidentet, rastet tjera emergjente ose sëmundjet e papritura, janë të kufizuara për shkak të mungesës së pajisjeve dhe stafit të specializuar.

Sfidat në shëndetësi dhe mirëqenie sociale në Komunën e Gllogocit kërkojnë ndërhyrje të menjëhershme dhe planifikim afatgjatë për të përmirësuar aksesin dhe cilësinë e kujdesit për të gjithë qytetarët

6.12.5. Sfidat në sektorin e turizmit dhe trashëgimisë kulturore

Sektori i turizmit dhe trashëgimisë kulturore në Komunën e Drenasit përballen me një sërë sfidash që pengojnë zhvillimin dhe promovimin e këtij potenciali të rëndësishëm. Këto sfida lidhen me infrastrukturën, promovimit e resurseve kulturore dhe natyrore, dhe krijimin e politikave të qarta për ruajtjen dhe zhvillimin e trashëgimisë kulturore.

Shumë vende të rëndësishme kulturore dhe natyrore nuk janë të lehta për t'u arritur për shkak të mungesës së rrugëve të mirëmbajtura dhe qasjeve të përshtatshme për vizitorët.

Drenasi ka disa vende me potencial të lartë për turizëm kulturor dhe natyror, por mungesa e promovimit të këtyre vendeve bën që të mbeten të pa eksploruara nga turistët. Nuk ka fushata të mjaftueshme promovuese për t'i bërë të njohura monumentet kulturore dhe bukuritë natyrore të komunës.

Nuk ka mjaftueshëm tabela, udhëzues dhe materiale informuese në vendet me rëndësi kulturore dhe turistike për të orientuar vizitorët dhe për t'i informuar ata mbi historinë dhe vlerat e këtyre vendeve.

Është shumë e nevojshme që të ketë bashkëpunim më të mirë në mes institucioneve komunale dhe aktorëve lokalë si komuniteti dhe bizneset për të zhvilluar projekte të përbashkëta për turizmin dhe trashëgiminë kulturore.

Konkurrenca nga rajonet e tjera turistike dhe kulturore, Komunitat fqinje me atraksione turistike më të zhvilluara dhe më të njohura shpesh tërheqin më shumë turistë, duke e bërë më të vështirë për Drenasin të zhvillojë një prani të fortë turistike.

Duhet të ketë oferta të integruara që kombinojnë trashëgiminë kulturore me bukuritë natyrore, gjë që do të ndihmonte në krijimin e paketave turistike atraktive. Përveç kësaj, nuk ka shërbime plotësuese për të bërë përvojën turistike më tërheqëse, si ecje në natyrë, ekspedita kulturore, apo aktivitete të tjera rekreative.

Këto sfida kërkojnë një qasje të integruar dhe investime të qëndrueshme për të zhvilluar potencialin e turizmit dhe trashëgimisë kulturore në Komunën e Drenasit.

7. Objektivat

7.1. Objektiva e Përgjithshme 1: Zhvillim i qëndrueshëm ekonomik lokal dhe infrastrukturës

7.1.1. Objektiva specifike 1.1. : Diversifikimi Ekonomik

Treguesi 1: Numri i pronave komunale të dhëna në shfrytëzim

Treguesi 2: Përqindja e bizneseve të vogla dhe start-up të mbështetura

Aktiviteti 1: Dhënia në shfrytëzim i pronave komunale (krijimi i infrastrukturës)

Aktiviteti 2: Dhënia e garantëve për biznese të vogla dhe start-up me prioritet bizneset e udhëhequra nga grate

Aktiviteti 3: Organizimi i fushatave vetëdijuese për rritjen e shkallës së inkasimit të të hyrave vetenake

7.1.2. Objektiva specifike 1.2. Tërheqja e investimeve të reja, dhe rritja punësimit

Treguesi 1: Numri i investimeve të reja në Parkun e Biznesit 2

Treguesi 2: Rritja e numrit të vendeve të punës në bizneset e reja

Aktiviteti 1: Ndërtimi i infrastrukturës në "Parkun e Biznesit 2"

Aktiviteti 2: Promovimi i profilit ekonomik të komunës së Drenasit

7.1.3. Objektiva specifike 1.3. Zhvillimi i ndërmarrësisë me fokus në digjitalizim dhe inovacion

Treguesi 1: Numri i bizneseve lokale të regjistruara në platformën online

Treguesi 2: Numri i panajre/eksponitave të organizuara për promovimin e produkteve digjitale

Aktiviteti 1: Krijimi dhe mirëmbajtja e një platforme online për promovimin e produkteve të bizneseve lokale

Aktiviteti 2: Organizimi i panairit dhe eksponitave që promovojnë bizneset dhe produktet e tyre me fokus të produktet dhe shërbimet digjitale

7.1.4. Objektiva specifike 1.4. Krijimi i infrastrukturës për mbështetje të zhvillimin të qëndrueshëm socio/ekonomik

Treguesi 1: Numri i projekteve të infrastrukturës së realizuara (SMART ndriçimi, nxemje qendrore, trajtimi i ujërave të zeza)

Treguesi 2: Përqindja e rrugëve lokale të asfaltuara dhe përmirësuara

Aktiviteti 1: Hartimi i projektit ideor për sistemin SMART të ndriçimit publik

Aktiviteti 2: Hartimi i projektit ideor për nxemje qendrore në qytet

Aktiviteti 3: Caktimi i lokacioneve për impiante për trajtimin e ujërave të zeza

Aktiviteti 4: Ndërtimi i kolektorëve për trajtimin e ujërave të zeza dhe rehabilitimi i kanalizimit

Aktiviteti 5: Asfaltimi i rrugëve lokale

Aktiviteti 6: Ndërtimi i kapacitetit të ujësjellësit

Aktiviteti 7: Zgjerimi i sheshit Fehmi dhe Xhevë Lladrovci Drenas

Aktiviteti 8: Ndërtimi i digës për ujëmbledhësin për fshatin Verboc

Aktiviteti 9: Ndërtimi i rrugës tranzit Drenas – Kroi i Mbretit

Aktiviteti 10: Gjelbërimi i hapësirave publike

7.2. Objektiva e përgjithshme 2: Shëndetësia dhe mirëqenia sociale - Përmirësimi i qasjes dhe cilësisë së shërbimeve shëndetësore dhe sociale për të gjithë banorët

7.2.1. Objektiva specifike 2.1. : Zgjerimi i Shërbimeve Mjekësore dhe Sociale

Treguesi 1: Numri i fushatave ndërgjegjësuere dhe vizitave sistematike të realizuara

Treguesi 2: Përqindja e zonave rurale të mbuluara me shërbime shëndetësore

Aktiviteti 1: Zbatimi i fushatave ndërgjegjësuere dhe promovuese për edukimin shëndetësor në komunitet dhe në institucionet arsimore (vizitat sistematike).

Aktiviteti 2: Zgjerimi i shërbimeve shëndetësore edhe në zonat rurale të Komunës.

Aktiviteti 3: Hartimi i listës zonale për ndarjen dhe caktimin e listës së pacientëve, si dhe delegimi i mjekut familjar për secilin pacient.

Aktiviteti 4: Përkrahja për familjet në nevojë, pa të ardhura/të ardhura të ulëta

Aktiviteti 5: Ofrimi i shëndetësisë mobile (vizita për shëndetin e nënës dhe fëmijës, dhe vizitat paliative)

7.2.2. Objektiva specifike 2.2.: Përmirësimi i Infrastrukturës Shëndetësore dhe Sociale

Treguesi 1: Numri i objekteve shëndetësore të renovuara dhe ndërtuara

Treguesi 2: Përqindja e objekteve shëndetësore të pajisura me aparatura të reja

Aktiviteti 1: Zgjerimi i ueb-aplikacionit digjital për shërbime shëndetësore nga QKMF në QMF dhe AMF.

Aktiviteti 2: Renovimi dhe zgjerimi i objekteve shëndetësore në fshatrat Vasilevë, Gradicë, Sankoc.

Aktiviteti 3: Ndërtimi i objektit shëndetësor në fshatin Arllat.

Aktiviteti 4: Furnizimi dhe pajisja me aparatura mjekësore në QMF dhe AMF.

Aktiviteti 5: Rregullimi i oborreve të QKMF, QMF, dhe AMF

Aktiviteti 6: Renovimi i dy blloqeve të banimit në Qikatovë e Re.

Aktiviteti 7: Inkorporimi i nyjeve sanitare në objektet shëndetësore për personat me aftësi të kufizuara

Aktiviteti 8: Ndërtimi i shtëpisë për Komunitete-shërbime komunale për personat me aftësi të kufizuara

7.2.3. Objektiva specifike 2.3. : Forcimi i Kapaciteteve të Personelit Shëndetësor dhe Social

Treguesi 1: Numri i mjekëve të trajnuar për ultrasonografi

Treguesi 2: Përqindja e riorganizimit të resurseve humane për kapacitetet institucionale

Aktiviteti 1: Trajnimi i mjekëve për përdorimin e ultrasonografisë.

Aktiviteti 2: Plotësimi, riorganizimi i resurseve humane në mënyrë që të shfrytëzohen optimalisht kapacitetet institucionale.

7.3. Objektiva e përgjithshme 3: Përmirësimi i cilësisë së arsimit

7.3.1. Objektiva specifike 3.1.: Modernizimi i infrastrukturës dhe pajisja me teknologji të avancuar

Treguesi 1: Përqindja e shkollave të pajisura me teknologji të reja (kompjuterë, projektorë, etj.)

Treguesi 1: Numri i mësuesve të trajnuar për përdorimin e teknologjive në mësimdhënie

Aktiviteti 1: Modernizimi i infrastrukturës dhe pajisja me teknologji te avancuara

Aktiviteti 2: Organizimi i trajnimeve dhe seminareve për mësuesit për të përmirësuar metodat e mësimdhënies dhe për të inkorporuar teknologjitë moderne në arsim.

Aktiviteti 3: Krijimi i profileve te reja mësimore ne përputhje me nevojat e tregut

Aktiviteti 4: Vazhdimi i marrëveshjes me bizneset private me nxënësit e shkollave profesionale

Aktiviteti 5: Vazhdimi i bashkëpunimit me institucione arsimore të huaja për shkëmbime studentore dhe projekte të përbashkëta që do të rrisin nivelin e arsimit.

Aktiviteti 6: Zhvillimi i programeve për integrimin e teknologjisë në procesin mësimor, siç janë laboratorët teknologjike

Aktiviteti 7: Zhvillimi i programeve mbështetëse për nxënësit me sfida ekonomike ose sociale, duke përfshirë bursat dhe ndihmën financiare.

Aktiviteti 8: Vazhdimi i zhvillimit të programeve edukative që fokusohen në mbrojtjen e mjedisit dhe që inkurajojnë nxënësit të angazhohen në iniciativa ekologjike.

Aktiviteti 9: Vazhdimi i krijimit të një sistemi të qartë për vlerësimin dhe monitorimin e performancës arsimore në shkolla, duke ndihmuar në identifikimin e fushave që kërkojnë përmirësim

Aktiviteti 10: Vazhdimi i furnizimit të shkollave me pajisje teknologjike moderne (kompjuterë, projektorë, tableta).

Aktiviteti 11: Identifikimi i faktorëve që çojnë në braktisjen e shkollës dhe zhvillimi i programit parandaluesë përkatës.

Aktiviteti 12: Ndërtimi dhe përshtatja e infrastrukturës shkollore për fëmijët me nevoja të veçanta.

Aktiviteti 13: Trajnimi i stafit shkollor për të punuar me fëmijët me nevoja të veçanta dhe përfshirja e asistentëve arsimorë.

Aktiviteti 14: Nderimi i qerdhes ne fshatin Nekoc dhe Terstenik

Aktiviteti 15: Ndërtimi i SHFMU “ Rasim Këçina”, paralele e ndarë në Shtubullojë

Aktiviteti 16: Funkcionalizimi i objektit te ri te qerdhes ekzistuese “Ardhmëria” në Drenas dhe Komoran

Aktiviteti 17: Ndërtimi i fushave te jashtme sportive dhe rrethojave

Aktiviteti 18: Instalimi i nxemjeve qendror – Riparim i kulmit në SHFMU “Xheladin Gashi- Plaku” Komoran

Aktiviteti 19: Këndi lojërave dhe rekreacion në SHFMU “A.B, J.G, XH.LL, 7 Marsi”

Aktiviteti 20: Ndërtimi i SHFMU “Rasim Kiqina” Drenas paralele e ndarë në Shtrubullova

Aktiviteti 21: Adaptimi i objektit të shkollës në Arllat dhe Llapushtik për funksionalizimin e qerdhes

Aktiviteti 22: Ndërtimi i kabineteve të klasave për mësim tërësor SHFMU “H.B, F.G, J.G, SH.G, F&I.K, A.B, B.C, D.D, SH.P, R.K, SH.P”

Aktiviteti 23: Vazhdimi i transportit për fëmijët +3km largësi nga shkolla

7.4. Objektiva e përgjithshme 4: Rritja e Prodhimit Bujqësor

7.4.1. Objektiva specifike 4.1. Diversifikimi i prodhimit bujqësor

Treguesi 1: Rritja e sipërfaqeve të mbjella me perime dhe produkte të tjera bujqësore

Treguesi 2: Numri i fermerëve të mbështetur me mekanizëm bujqësor

Aktiviteti 1: Rritja e sipërfaqeve me perime dhe produkte tjera bujqësore

Aktiviteti 2: Fuqizimi i zyrave këshillues për fermer me teknologji të reja

Aktiviteti 3: Përkrahja e fermerëve me mekanizëm bujqësor

7.4.2. Objektiva specifike 4.2. Rritja zingjirit të vlerës së produkteve bujqësore

Treguesi 1: Numri i kapaciteteve përpunuese të ngritura për perime dhe produkte blegtorale

Treguesi 2: Rritja e numrit të koshereve të ofruara për bletarët

Aktiviteti 1: Përkrahja për ngritjen e kapaciteteve përpunuese të perimeve

Aktiviteti 2: Përkrahja për ngritjen e kapaciteteve përpunuese në blegtori

Aktiviteti 3: Përkrahja e fermerëve bletar me koshere

7.4.3. Objektiva specifike 4.3. Zgjerimi i sipërfaqeve nën ujë

Treguesi 1: Rritja e sipërfaqeve të mbuluara me sisteme ujëtieje (në hektarë)

Treguesi 2: Numri i fermerëve të përkrahur në përballimin e pasojave nga ndryshimet klimatike

Aktiviteti 1: Studimi i mundësive për rritjen e sipërfaqeve me ujëtieje në kuadër të sistemit të Ibër Lepencit.

Aktiviteti 2: Studimi i mundësive për përkrahjen e fermerëve në përballimin e pasojave nga ndryshimet klimatike

7.5. Objektiva e Përgjithshme 5: Zhvillimi i kapaciteteve lokale në sektorin e turizmit

7.5.1. Objektiva specifike 5.1.: Restaurimi i monumenteve të Trashëgimisë Kulturore dhe Natyrore deri në fazën përfundimtare dhe riaktivizimi i aktiviteteve të Trashëgimisë Kulturore.

Treguesi 1: Numri i monumenteve kulturore dhe natyrore të restauruara

Treguesi 2: Numri i aktiviteteve kulturore dhe folklorike të riaktivizua

Aktiviteti 1: Rregullimi i infrastrukturës, shtigjeve për ecje në parkun e Kamenicës – Fshati Gllobar.

Aktiviteti 2: Rregullimi i infrastrukturës, shtigjeve për ecje në parkun e Pishave – Komoran.

Aktiviteti 3: Përgatitja e guidës dhe platformës digjitale (Krijimi i një harte digjitale informuese).

Aktiviteti 4: Rregullimi i infrastrukturës për të gjitha monumentet kulturore.

Aktiviteti 5: Vendosja e tabelave informuese.

Aktiviteti 6: Fushate për pastrim dhe mbrojtje të zonave natyrore.

Aktiviteti 7: Riorganizimi i Festivalit Folklorik Burimor duke përfshirë aktivizimin e grupeve kulturore folklorike me karaktere garuese, gjithëkombëtare.

Aktiviteti 8: Pasurimi i bibliotekës së qytetit me libra.

Aktiviteti 9: Rregullimi i infrastrukturës deri te monumentet Natyrore (shpellat)

Aktiviteti 10: Rregullimi i tereneve sportive

Aktiviteti 11: Ndërtimi i shtëpisë së kulturës ku përfshihen: Zyra përcjellëse, Biblioteka, Muzeu, Salla për shfaqje të koncerteve dhe manifestimeve të ndryshme etj.

8. Burimet e Financimit

8.1. Financimet publike lokale

9. Tabela 15. Plani buxhetor 2025 - 2027

Nr.	Kategoritë ekonomike	2025	2026	2027
1	Paga dhe mëditje	11,497,909.00	12,130,294.00	12,773,199.00
2	Mallra dhe shërbime	2,622,703.00	2,675,157.00	2,728,660.00
3	Shpenzime komunale	346,749.00	374,161.00	392,869.00
4	Subvencione dhe transfere	594,000.00	623,700.00	673,596.00
5	Investime kapitale	6,971,940.00	7,395,394.00	7,721,349.00
6	Rezerva	100,249.00		
Gjithsej		22,133,550.00	23,198,706.00	24,289,673.00

9.1. Financimet tjera

1. Projektet e bashkë financuara me nivelin qendror
2. Financime të donatorëve
3. Financime të sektorit privat

1. Monitorimi dhe Raportimi

Monitorimi dhe raportimi i strategjisë duhet të bëhet kundrejt objektivave përmes treguesve të vendosur. Raportimi duhet të përfundojë në tre mujorin e parë të vitit pasues dhe duhet të ketë informata lidhur me shkallën e zbatimit të treguesve, problemet me zbatim dhe masat korigjuese. Duket u bazuar në raportet e progresit të dokumenteve strategjike, dhe në bazë të sistemit të monitorimit, sipas nevojës bëhet rishikimi/vlerësimi i ndërmjetëm i planeve të veprimt. Të dhënat e monitorimit do të mblidhen në baza vjetore. Bazuar në këto të dhëna, do të hartohen raporte të rregullta të progresit për të pasqyruar nivelin e zbatueshmërisë së këtij dokumenti.

Të dhënat e monitorimit do të mblidhen në baza vjetore. Bazuar në këto të dhëna, do të hartohen raporte të rregullta të progresit për të pasqyruar nivelin e zbatueshmërisë së këtij dokumenti. Drejtoria e Zhvillimit Ekonomik në kuadër të Komunës së Drenasit do të jetë bartes ku grumbullimi I të dhënave për hartimin e raportit vjetor të progresit të SZHEL 2025-2029.do te bëhet nga komisioni I formuar nga kryetari.

Raporti vjetor i progresit do të publikohet në web faqen zyrtare të komunës. Matja e zbatueshmërisë së strategjisë do të bëhet përmes treguesve të ndikimit (për objektivat strategjike); treguesve të rezultatit (për objektivat specifike) dhe treguesve të produktit (për aktivitetet strategjike).

2. Plani i Veprimit

PLANI I VEPRIMIT 2025-2027 PËR ZBATIMIN E STRATEGJISË PËR ZHVILLIM EKONOMIK LOKAL 2025/2029

10.1. Objektivi i përgjithshëm 1: Zhvillim i qëndrueshëm ekonomik lokal dhe infrastrukturës						
Objektivi specifik 1.1	Treguesi (treguesit) për matjen e përmbushjes së objektivit			Gjendja bazë	Caku 2025	Caku 2027
Diversifikimit Ekonomik	Treguesi 1: Numri i pronave komunale të dhëna në shfrytëzim					
	Treguesi 2: Përqindja e bizneseve të vogla dhe start-up të mbështetura					
Aktiviteti	Afati për zbatim	Kostoja Totale	Burimi i financimit (nëse financohet nga Komuna duhet të harmonizohet me KASH, nëse financohet nga donatori duhet të ceket)	Drejtoria udhëheqës	Drejtoria mbështetës	Rezultati
1) Dhënja në shfrytëzim i pronave komunale (krijimi i infrastrukturës)	2025	100,000.00	Komuna	Kuvendi Komunal, Zyra e	D.I	Hapja e vendeve të reja të punës, Valorizimi i pronave komunale
2) Dhënia e granteve për biznese të vogla dhe start-up me prioritet bizneset e udhëhequra nga gratë	2025-2027	60,000.00	Komuna	DZHE DBPZHR		Hapja e bizneseve të reja me fokus të gjinia femërorë

3) Organizimi i fushatave vetëdijsuese për rritjen e shkallës së inkasimit të të hyrave vetenake	2025-2027	10,000.00	Komuna	D. Financave	D. Ekonomisë	Rritja e të ardhurave vetanake, Përmirësimi i shërbimeve publike.
Objektivi specifik 1.2	Treguesi (treguesit) për matjen e përmbushjes së objektivit			Gjendja bazë	Caku 2025	Caku 2027
Tërheqja e investimeve të reja, dhe rritja punësimit	Treguesi 1: Numri i investimeve të reja në Parkun e					
	Treguesi 2: Rritja e numrit të vendeve të punës në bizneset e reja					
Aktiviteti	Afati për zbatim	Kostoja Totale	Burimi i financimit (nëse financohet nga Komuna duhet të harmonizohet me KASH, nëse financohet nga donatori duhet të ceket)	Drejtoria udhëheqës	Drejtoria mbështetës	Rezultati
4) Ndërtimi i infrastrukturës në "Parkun e Biznesit 2"	2027	xxxx	MINT	DZHE	D.I DPUMM	Krijimi i hapësirave për të zhvilluar biznes
5) Promovimi i profilit ekonomik të komunës së Drenasit	2025-2027	10,000.00	Komuna	DZHE		Informimi i investitorëve lidhur me potencialin që e ka Komuna e Drenasit
Objektivi specifik 1.3	Treguesi (treguesit) për matjen e përmbushjes së objektivit			Gjendja bazë	Caku 2025	Caku 2027

Zhvillimi i ndërmarrësisë me fokus në digjitalizim dhe inovacion	Treguesi 1: Numri i bizneseve lokale të regjistruara në platformën online					
	Treguesi 2: Numri i panairove/ekspozitave të organizuara për promovimin e produkteve digjitale					
Aktiviteti	Afati për zbatim	Kostoja totale	Burimi i financimit (nëse financohet nga Komuna duhet të harmonizohet me KASH, nëse financohet nga donatori duhet të ceket)	Drejtoria udhëheqës	Drejtoria mbështetës	Rezultati
1) Krijimi dhe mirëmbajtja e një platforme online për promovimin e produkteve të bizneseve lokale	2025-2027	20,000.00	Komuna, Donatoret	DZHE		Informimi i blerëseve potencial për produktet e bizneseve lokale
2) Organizimi i panairit dhe ekspozitave që promovojnë bizneset dhe produktet e tyre me fokus të produktet dhe shërbimet digjitale	2025-2027	45,000.00	Komuna, Donatoret	DZHE DBZHR		Promovimi i bizneseve dhe ideve inovative
Objektivi specifik 1.4	Treguesi (treguesit) për matjen e përmbushjes së objektivit			Gjendja bazë	Caku 2025	Caku 2027

Krijimi i infrastrukturës për mbështetje të zhvillimit të qëndrueshëm socio/ekonomik	Treguesi 1: Numri i projekteve të infrastrukturës së realizuara (SMART ndriçimi, nxemje qendrore, trajtimi i ujërave të zeza)					
	Treguesi 2: Përqindja e rrugëve lokale të asfaltuara dhe përmirësuara					
Aktiviteti	Afati për zbatim	Kostoja totale	Burimi i financimit (nëse financohet nga Komuna duhet të harmonizohet me KASH, nëse financohet nga donatori duhet të ceket)	Drejtoria udhëheqës	Drejtoria mbështetës	Rezultati
1) Hartimi i projektit ideor për sistemin SMART të ndriçimit publik	2025-2026	30,000.00	Komuna, Donator	DSHPE	D.Infrast	Zvogëlimi i shpenzimit të energjisë elektrike, Rritja e efikasitetit, Rritja e sigurisë
2) Hartimi i projektit ideor për nxemje qendrore në qytet	2025-2027	150,000.00	Komuna, Donator	DSHPE	DPUMM DZHE	Plani i detajuar me të gjitha komponentët duke shërbyer si udhërrëfyes për shtrirjen e ngrohjes

3) Caktimi i lokacioneve për impiante për trajtimin e ujërave të zeza	2026-2027	200,000.00	Komuna, MMPHI	D.I		Përcaktimi i vendodhjes ku të ndërtohen impiantet
4) Ndërtimi i kolektorëve për trajtimin e ujërave të zeza dhe rehabilitimi i kanalizimit	2025-2027	2,500,000.00	Komuna	D.I		Mbrojtja e mjedisit, Pastrimi i lumenjve
5) Asfaltimi i rrugëve lokale	2025-2027	8,000,000.00	Komuna	D.I		Sjell rezultate të komunitetit duke e rritur cilësinë e jetesës
6) Ndërtimi i kapacitetit të ujësjellësit	2025-2026	2,200,000.00	Komuna, Donator KRU Prishtina	D.I	KRU Prishtina	Furnizimi me ujë të pijshëm për ekonomi familjare dhe biznese
7) Zgjerimi i sheshit Fehmi dhe Xhevë Lladrovci Drenas	2025-2026	4,814,000.00	Komuna, Donator	D.I		Krijimi i një hapësire publike rekreacioni për qytetar
8) Ndërtimi i digës për ujëmbledhësin për fshatin Verboc	2027	11,000,000.00	Donatoret	D.I		Furnizimi i qëndrueshëm me ujë të pijshëm për qytetaret
9) Ndërtimi i rrugës transit Drenas - Kroi i Mbretit	2025-2027	1,300,000.00	Komuna, MMPHI	D.I		Lehtësimi i komunikacionit
10) Gjelbërimi i hapësirave publike	2025-2027	90,000.00	Komuna	DPUMM		Përmirësimi i jetës të qytetarëve

Objektivi i përgjithshëm 2: Shëndetësia dhe mirëqenia sociale - Përmirësimi i qasjes dhe cilësisë së shërbimeve shëndetësore dhe sociale për të gjithë banorët

Objektivi specifik 2.1	Treguesi (treguesit) për matjen e përmbushjes së objektivit			Gjendja bazë	Caku 2025	Caku 2026
Zgjerimi i Shërbimeve Mjekësore dhe Sociale	Treguesi 1: Numri i fushatave ndërgjegjësuere dhe vizitave sistematike të realizuara					
	Treguesi 2: Përqindja e zonave rurale të mbuluara me shërbime shëndetësore					
Aktiviteti	Afati për zbatim	Kostoja totale	Burimi i financimit (nëse financohet nga Komuna duhet të harmonizohet me KASH, nëse financohet nga	Drejtoria udhëheqës	Drejtoria mbështetës	Rezultati
1) Zbatimi i fushatave ndërgjegjësuere dhe promovuese për edukimin shëndetësor në komunitet dhe në institucionet arsimore (vizitat sistematike).	2025-2027	5,000.00	Komuna Drenas Instituti Kombëtar i Shëndetit Publik AQH Donator Zvicërran	QKMF	DSHMS	Ndërgjegjësimi i komunitetit për shëndetin

2) Zgjerimi i shërbimeve shëndetësore edhe në zonat rurale të Komunës.	2025 -2027	16,786.00	Komuna Drenas	QKMF	DSHMS	Përfshirja e komunitetit në të gjitha shërbimet shëndetësore
3) Hartimi i listës zonale për ndarjen dhe caktimin e listës së pacientëve, si dhe delegimi i mjekut familjar për secilin pacient.	2025	1,500.00	IKSHP, QKMF, AQH donator	QKMF	DSHMS	Lehtësim në qasje të shërbimeve shëndetësore
4) Përkrahja për familjet në nevojë, pa të ardhura/ të ardhura të ulëta	2025-2027	90,000.00	DSHMS	QKMF	DSHMS	Mirëqenje e qytetarëve si dhe rehabilitimi shëndetësorë
5) Ofrimi i shëndetësisë mobile (vizita për shëndetin e nënës dhe fëmijës, dhe vizitat paliative)	2025-2027	50,150.00	MSH	QKMF	DSHMS	Kujdesi shëndetësore ne komunitetin
Objektivi specifik 2.2	Treguesi (treguesit) për matjen e përmbushjes së objektivit			Gjendja bazë	Caku 2025	Caku 2026
Përmirësimi i Infrastrukturës Shëndetësore dhe Sociale	Treguesi 1: Numri i objekteve shëndetësore të renovuara dhe ndërtuara					
	Treguesi 2: Përqindja e objekteve shëndetësore të pajisura me aparatura të reja					

Aktiviteti	Afati për zbatim	Kostoja totale	Burimi i financimit (nëse financohet nga Komuna duhet të harmonizohet me KASH, nëse financohet nga donatori duhet të ceket)	Drejtoria udhëheqës	Drejtoria mbështetës	Rezultati
1) Zgjerimi i ueb-aplikacionit digjital për shërbime shëndetësore nga QKMF në QMF dhe AMF.	2025-2026	10,000.00	MSH, Banka Botërore (Donacion) Komuna Drenas	QKMF	DSHMS	Lehtësimi i punës administrative tek Stafi shëndetësore dhe historia e pacientit
2) Renovimi dhe zgjerimi i objekteve shëndetësore në fshatrat Vasilevë, Gradicë, Sankoc.	2025-2027	100,000.00	Komuna Drenas	QKMF	DSHMS	Cilësia e shërbimeve shëndetësore
3) Ndërtimi i objektit shëndetësor në fshatin Arllat.	2025-2026	35,848.00	Komuna Drenas	QKMF	DSHMS	Ofrimi i shërbimeve cilësore shëndetësore

4) Furnizimi dhe pajisja me aparatura mjekësore në QMF dhe AMF.	2025-2027	350,619.00	Komuna Drenas	QKMF	DSHMS	Cilësia e shërbimeve shëndetësore
5) Rregullimi i oborreve të QKMF, QMF, dhe AMF	2025	20,000.00	Komuna Drenas	QKMF	DSHMS	Sigurimi i infrastrukturës sipas standardeve shëndetësore
6) Renovimi i dy blloqeve të banimit në Qikatovë e Re.	2026-2027	1,500.00	Komuna Drenas	DSHMS	DBF	Mirëqenia për grupet e cenuara të cilat banojnë në banimin social
7) Inkorporimi i nyjeve sanitare në objektet shëndetësore për personat me aftësi të kufizuar	2026	10,000.00	Komuna Drenas	QKMF	DSHMS	Zbatimi i ligjit për PAK dhe lehtësimi i qasjes
8) Ndërtimi i shtëpisë për Komunitete-shërbime komunale për personat me aftësi të kufizuar	2024,2025,2026	630,000.00	Ministria e Mirëqenies Sociale	QPS	DSHMS	Rehabilitim për grupin e komunitetit me prapambetje mendore
Objektivi specifik 2.3	Treguesi (treguesit) për matjen e përmbushjes së objektivit			Gjendja bazë	Caku 2025	Caku 2026
Forcimi i Kapaciteteve të Personelit Shëndetësor dhe Social	Treguesi 1: Numri i mjekëve të trajnuar për ultrasonografi					
	Treguesi 2: Përqindja e riorganizimit të resurseve humane për kapacitetet institucionale					

Aktiviteti	Afati për zbatim	Kostoja totale	Burimi i financimit (nëse financohet nga Komuna duhet të harmonizohet me KASH, nëse financohet nga donatori duhet të ceket)	Drejtoria udhëheqës	Drejtoria mbështetës	Rezultati
1) Trajnimi i mjekëve për përdorimin e ultrasonografisë.	2025,2026,2027	7,500.00	Komuna Drenas	QKMF	DSHMS	Profesionalizmi shëndetësorë si dhe trajtimi konform U.A
2) Plotësimi, riorganizimi i resurseve humane ne mënyre qe te shfrytëzohen optimalisht kapacitetet institucionale.	2025 -2026	16,876.00	IKSHP AQH	QKMF	DSHMS	Vizitat shëndetësore sipas terminëve te caktuara

Objektivi i përgjithshëm 3: Përmirësimi i cilësisë së arsimit						
Objektivi specifik 3.1	Treguesi (treguesit) për matjen e përmbushjes së objektivit			Gjendja bazë	Caku 20XX	Caku 20XX
Modernizimi i infrastrukturës dhe pajisja me teknologji të avancuar	Treguesi 1: Përqindja e shkollave të pajisura me teknologji të reja (kompjuterë, projektorë, etj.)					
	Treguesi 1: Numri i mësuesve të trajnuar për përdorimin e teknologjive në mësimdhënie					
Aktiviteti	Afati për zbatim	Kostoja totale	Burimi i financimit (nëse financohet nga Komuna duhet të harmonizohet me KASH, nëse financohet nga donatori duhet të ceket)	Drejtoria udhëheqës	Drejtoria mbështetës	Rezultati
1. Modernizimi i infrastrukturës dhe pajisja me teknologji të avancuara	2025-2027	300,000.00	Komuna	DKA	MASHTI DKA	Ofrimi i kushteve sa më të mira në rolin e mësimdhënies lidhur

2. Organizimi i trajnimeve dhe seminareve për mësuesit për të përmirësuar metodat e mësimdhënies dhe për të inkuorporuar teknologjitë moderne në arsim.	2025-2027	70,000.00	Komuna	DKA	MASHTI DKA OJQ	Zhvillimi profesional i mësimeve në zbatueshmëri të KKK-së
3. Krijimi i profileve të reja mësimore në përputhje me nevojat e tregut	2025-2027	60,000	MASHTI Komuna	DKA	MASHTI DKA DZHE	Përgatitja e kuadrove për tregun e punës
4. Vazhdimi i marrëveshjes me bizneset private me nxënësit e shkollave	2025-2027	150,000.00	Komuna DZHE CIZ	DKA	DKA Bizneset	Aftësimi i nxënësve në orientim profesional
5. Vazhdimi i bashkëpunimit me institucione arsimore të huaja për shkëmbime studentore dhe projekte të përbashkëta që do të rrisin nivelin e arsimit.	2025-2027	30,000.00	MASHTI Komuna	MASHTI DKA	DKA Organizatave Ndërkombëtare	Aftësimi i nxënësve në orientim në karrierë si dhe këmbimi dhe përfitimi i përvojave sa më të mira.
6. Zhvillimi i programeve për integrimin e teknologjisë në procesin mësimor, siç janë laboratorët teknologjike	2025-2027	16,000.00	MASHTI Komuna	DKA	DKA	Krijimi i kushteve infrastrukturorë digjitale krijimi i kushteve infrastrukturorë digjitale për

7. Zhvillimi i programeve mbështetëse për nxënësit me sfida ekonomike ose sociale, duke përfshirë bursat dhe ndihmën financiare.	2025-2027	450,000,00 Euro	Komuna	D.K.A	DKA Donator	Lehtësimi i shkollimit /arsimit dhe mos braktisja e shkollimit/arsimit
8. Vazhdimi i zhvillimit të programeve edukative që fokusohen në mbrojtjen e	2025-2027	25,000.00	Komuna	DKA DIL	DKA DIL	Vedijësimi i nxënësve në mbrojtjen e mjedisit
9. Vazhdimi i krijimit të një sistemi të qartë për vlerësimin dhe monitorimin e performancës arsimore në shkolla, duke ndihmuar në	2025-2027	20,000.00	MASHTI Komuna	DKA	MASHTI DKA	Arritja e rezultateve të larta dhe ngritjen e cilësisë në procesin edukativ arsimor
10. Vazhdimi i furnizimit të shkollave me pajisje teknologjike moderne (kompjuterë, projektorë, tableta).	2026-2027	200,000,00 Euro	Komuna	D.K.A	DKA Donator	Ofrimi i infrastrukturës së rregullt digjitale lidhur me rolin e mësimdhënies dhe
11. Identifikimi i faktorëve që çojnë në braktisjen e shkollës dhe zhvillimi i programit parandalues		5,000	Komuna	DKA QPS/PK	DKA QPS/PK	Parandalimi i braktisjes të shkollimit nga ana e nxënësve
12. Ndërtimi dhe përshtatja e infrastrukturës shkollore për fëmijët me nevoja të	2025-2027	10,000.00	Komuna	DKA	DKA DIL	Ofrimi i shërbimeve sa më të mira për nxënësit me nevoja të vecanta

13. Trajnimi i stafit shkollor për të punuar me fëmijët me nevoja të veçanta dhe përfshirja e asistentëve arsimorë.	2025-2027	3,000	Komuna	DKA		Ofrimi i shërbimeve sa më të mira për nxënësit me nevoja të veçanta
14. Nderimi i qerdhës në fshatin Nekoc dhe Terstenik	2025-2027	2,000,000.00	MASHTI			Ofrimi i edukimit të moshës së hershme sipas legjislacionit në fuqi
15. Ndërtimi i SHFMU " Rasim Kiçina", paralele e ndarë në Shtubullojë	2025-2027	2,000,000.00	Komuna Donator			Krijimi i kushteve për edukim -arsimim sipas legjislacionit në fuqi
16. Funkcionalizimi i objektit të ri të qerdhës ekzistuese "Ardhmëria" në Drenas dhe Komoran	2025 - 2026		BE			Ofrimi i edukimit të moshës së hershme sipas legjislacionit në fuqi
17. Ndërtimi i fushave të jashtme sportive dhe rrethojave	2025 - 2027	80,000.00 Euro	Komuna	D.K.A	DKA DIL	Krijimi i kushteve infrastrukturorë bazike fizike
18. Instalimi i nxemjeve qendror - Riparim i kulmit në SHFMU "Xheladin Gashi- Plaku" Komoran	2025-2027	50,000.00 Euro	Komuna	DKA	DKA DIL	Krijimi i kushteve infrastrukturorë bazike

19. Këndi lojërave dhe rekreacion në SHFMU “A.B, J.G, XH.LL, 7 Marsi”	2025-2027	10,000,00 Euro	Komuna	DKA DIL	DKA DIL	Krijimi i kushteve infrastrukturorë bazike fizike të ambientit të jashtëm rekreativ
20. Ndërtimi i SHFMU “Rasim Kiqina” Drenas paralele e ndarë në Shtrubullojë	2025-2027	1,500,000,00 Euro	MASHTI Komuna	MASHTI D.K.A DIL	MASHTI D.K.A DIL	Krijimi i kushteve për edukim -arsimim sipas legjislacionit në fuqi
21. Adaptimi i objektit të shkollës në Arllat dhe Llapushtik për funksionalizimin e qerdhes	2025	300,000.00	MASHTI Komuna	MASHTI D.K.A DIL	MASHTI D.K.A DIL	Ofrimi i edukimit të moshës së hershme sipas legjislacionit në fuqi
22. Ndërtimi i kabineteve të klasave për mësim terditor SHFMU “H.B, F.G, J.G, SH.G, F&I.K, A.B, B.C, D.D, SH.P, R.K, SH.P”	2025-2027	306,036,00 Euro	Komuna	D.K.A	DKA Donator	Ofrimi i infrastrukturës së rregullt digjitale lidhur me rolin e mësimdhënies dhe mësim nxënies
23. Vazhdimi i transportit për fëmijët +4km largësi nga shkolla	2025-2027	268,989.10	Komuna	DKA	DKA DISHP	Lehtësimi i shkollimit /arsimit sipas legjislacionit në fuqi

Objektivi i përgjithshëm 4: Rritja e Prodhimit Bujqësor

Objektivi specifik 4.1	Treguesi (treguesit) për matjen e përmbushjes së objektivit	Gjendja bazë	Caku 2025	Caku 2027
-------------------------------	--	---------------------	------------------	------------------

Diversifikimi i prodhimtarisë bujqësore	Treguesi 1: Rritja e sipërfaqeve të mbjella me perime dhe produkte të tjera bujqësore					
	Treguesi 2: Numri i fermerëve të mbështetur me mekanizëm bujqësor					
Aktiviteti	Afati për zbatim	Kostoja Totale	Burimi i financimit (nëse financohet nga Komuna duhet të harmonizohet me KASH, nëse financohet nga donatori duhet të ceket)	Drejtoria udhëheqës	Drejtoria mbështetës	Rezultati
1) Rritja e sipërfaqeve me perime dhe produkte tjera bujqësore	2027	150,000.00	Komuna, MBPZHR, Fermerët	DBPZHR	Donatorët	Rritja e sipërfaqeve me perime në ambiente të mbyllura
2) Fuqizimi i zyrave këshillues për fermer me teknologji të reja	2025-2027	1,000.00	MBPZHR, Komuna, Donatorët	MBPZHR	DBPZHR	Trajnimi dhe avancimi i fermerëve rreth teknologjive dhe metodologjive të reja të punëve në bujqësi
3) Përkrahja e fermerëve me mekanizëm bujqësor	2025-2026	190,000.00	Komuna, Donatorët	DBPZHR	Donatorët	Krijimi i kushteve me të favorëshme për kultivimin e produkteve bujqësore
Objektivi specifik 4.2	Treguesi (treguesit) për matjen e përmbushjes së objektivit			Gjendja bazë	Caku 2025	Caku 2027

Rritja zingjirit të vlerës së produkteve bujqësore	Treguesi 1: Numri i kapaciteteve përpunuese të ngritura për perime dhe produkte blegtorale					
	Treguesi 2: Rritja e numrit të koshereve të ofruara për bletarët					
Aktiviteti	Afati për zbatim	Kostoja Totale	Burimi i financimit (nëse financohet nga Komuna duhet të harmonizohet me KASH, nëse financohet nga donatori duhet të ceket)	Drejtoria udhëheqës	Drejtoria mbështetës	Rezultati
1) Përkrahja për ngritjen e kapaciteteve përpunuese të perimeve	2025-2027	15,000.00	Donatorët, investitorët privat	DBPZHR	Donatorët	Krijimi i kushteve më të mira për konservimin e perimeve.
2) Përkrahja për ngritjen e kapaciteteve përpunuese në blegtori	2025	10,000.00	Donatorët, investitorët privat	Donatori	DBPZHR	Krijimi i kushteve për përgatitjen e produkteve të qumështit.
3) Përkrahja e fermerëve bletar me koshere	2025-2026	10,000.00	Komuna, donatorët	DBPZHR	Donatorët	Shtimi i shoqërive të bletëve dhe rritja e prodhimit.
Objektivi specifik 4.3	Treguesi (treguesit) për matjen e përmbushjes së objektivit			Gjendja bazë	Caku 2025	Caku 2027

Zgjerimi i sipërfaqeve nën ujitje	Treguesi 1: Rritja e sipërfaqeve të mbuluara me sisteme ujitjeje (në hektarë)					
	Treguesi 2: Numri i fermerëve të përkrahur në përballimin e pasojave nga ndryshimet klimatike					
Aktiviteti	Afati për zbatim	Kostoja Totale	Burimi i financimit (nëse financohet nga Komuna duhet të harmonizohet me KASH, nëse financohet nga donatori duhet të ceket)	Drejtoria udhëheqës	Drejtoria mbështetës	Rezultati
1) Studimi i mundësive për rritjen e sipërfaqeve me ujitje në kuadër të sistemit të Ibër Lepencit.	2025-2027	22,000.00	Komuna, donatorët	Ndërmarrja Publike Ibër Lepenc,	DBPZHR	Rritja e rendimenteve të kulturave bjqësore.
2) Studimi i mundësive për përkrahjen e fermerëve në përballimin e pasojave nga ndryshimet klimatike	2025-2027	20,000.00	Komuna, MBPZHR, donatorët	Donatorët	DBPZHR	Zvogëlim i efekteve të dëmshme që vijnë nga kushtet klimatike.
Objektivi i përgjithshëm 5: Zhvillimi i kapaciteteve lokale në sektorin e turizmit						
Objektivi specifik 5.1	Treguesi (treguesit) për matjen e përmbushjes së objektivit			Gjendja bazë	Caku 20XX	Caku 20XX

Restaurimi i monumenteve të Trashëgimisë Kulturore dhe Natyrore deri në fazën përfundimtare dhe riaktivizimi i aktiviteteve të Trashëgimisë Kulturore.	Treguesi 1: Numri i monumenteve kulturore dhe natyrore të restauruara					
	Treguesi 2: Numri i aktiviteteve kulturore dhe folklorike të riaktivizua					
Aktiviteti	Afati për zbatim	Kostoja Totale	Burimi i financimit (nëse financohet nga Komuna duhet të harmonizohet me KASH, nëse financohet nga donatori duhet të ceket)	Drejtorija udhëheqës	Drejtorija mbështetës	Rezultati
1) Rregullimi i infrastrukturës, shtigjeve për ecje në parkun e Kamenicës - Fshati Gllobar.	2025 - 2027	500.000.00€	Komuna/Ministria e Zhvillimit Rajonal	Drejtorija e Infrastrukturës	Drejtorija e Shërbimeve Publike	Krijimi i hapësirave për ecje dhe rekreacion
2) Rregullimi i infrastrukturës, shtigjeve për ecje në parkun e Pishave - Komoran.	2025 - 2027	450.000.00€	Komuna/Ministria e Zhvillimit Rajonal	Drejtorija e Infrastrukturës	Drejtorija e Shërbimeve Publike	Krijimi i hapësirave për ecje dhe rekreacion në Parkun e Pishave - Komoran

3) Përgatitja e guidës dhe platformës digjitale (Krijimi i një harte digjitale informuese).	2025-2026	10.000.00€	Komuna	Drejtoria e Kulturës	Drejtoria për Planifikim Urban dhe mbrojtje të mjedisit	Informimi për turistet dhe lehtësimi i planifikimit të udhëtimit duke përfshirë akses me të lehte për turistet
4) Rregullimi i infrastrukturës për të gjitha monumentet kulturore.	2025-2027	800.000.00€	Ministria e Kulturës Rinisë dhe Sportit	Drejtoria e Infrastrukturës	Komuna/MKRS	Qasje më e lehtë për të gjithë vizitorët
5) Vendosja e tabelave informuese.	2025-2026	10.000.00€	Komuna	Drejtoria e Urbanizmit	DZHE	Drejtim më i qartë dhe informacion më i detajuar rreth monumenteve kulturore dhe turistike
6) Fushate për pastrim dhe mbrojtje të zonave natyrore.	2025-2027	20.000.00€	Komuna/Kompania e Pastrimit	Drejtoria e Shërbimeve publike	Komuna	Ambient më i pastër dhe ruajtja e monumenteve të trashëgimisë kulturore dhe turistike

7) Riorganizimi i Festivalit Folklorik Burimor duke përfshirë aktivizimin e grupeve kulturore folklorike me karaktere garuese, gjithëkombëtare.	2025	50.000.00€	Komuna/MKRS	Drejtoria Kulturës	Komuna/MKRS	Promovimi i trashëgimisë kulturore shpirtërore
8) Pasurimi i bibliotekës së qytetit me libra.	2025-2027	14.00.000€	Komuna/DKRS	DKRS	Komuna/- Biblioteka kombëtare	Pajisja e lexueseve me libra dhe tituj të ndryshëm
9) Rregullimi i infrastrukturës deri te monumentet Natyrore (shpellat)	2025-2027	50.000.00€	Komuna/MZHR	Drejtoria e Infrastrukturës	Drejtoria e Infrastrukturës	Qasje më e lehtë për vizitorët deri tek monumenti shpella e Ariut dhe shpella e luftëtarëve
10) Rregullimi i terreneve sportive	2025-2027	1.000.000.00€	Komuna/MKRS	Komuna/Drejtoria e Kulturës	Komuna/MKRS	Përfundimi i ndërtimit të objekteve, terreneve sportive

11) Ndërtimi i shtëpisë së kulturës ku përfshihen: Zyra përcjellëse, Bibloteka, Muzeu, Salla për shfaqje të koncerteve dhe manifestimeve të ndryshme etj.	2025-2027	900.000.00€	MKRS	MKRS/Komuna	Komuna	Zhvillimi i jetës kulturore, artistike dhe ngritja e kapaciteteve kulturore.
---	-----------	-------------	------	-------------	--------	--

DRAFT